Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

22. V 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 200 ДИН. ● БРОЈ 2108

ОЛИМПИЈСКА МАСКОТА И ЊЕГОВА ДРУЖИНА

За све од 7 до 77

Ђирђев

Верovали или не!

КОЛА

КОЈА СУ СЕ НЕКАДА КОРИСТИЛА У ОКОЛИНИ НАПУЉА (ИТАЛИЈА), ВУКЛИ СУ ИСТОВРЕМЕНО МАГАРАЦ, ВО И КОЊ!

Енглески краљ Едвард I

(1239-1307)

ВЛАДАО ЈЕ ПУНИХ 35 ГОДИНА, А САМО **ЈЕДНОМ** ЈЕ СТАВИО КРУНУ НА ГЛАВУ.

МАЛИ ПРИНЦЕВИ

ОД ЈОДПУРА (ИНДИЈА) МАЈИ ОБАВЕЗНО НОСЕ УМОТАН У СВИЛУ, КАО СКЛОПЉЕН КИШОБРАН, САМО ЗАТО ШТО СЕ ЈОШ ПРЕ 500 ГОДИНА НЕКИ ЊИХОВ ПРЕДАК ПОСЕКАО НА ОШТРИЦУ.

ПЛАНИНА САВИТЉИВОГ КАМЕНА

СТЕНЕ ПЛАНИНЕ ИТАКУЛОМИ У МИНАС ГЕРАЕС У БРАЗИЛУ САСТАВЉЕНЕ СУ ОД САВИТЉИВОГ КАМЕНА. МАЊЕ ПЛОЧЕ МОГУ ДА СЕ САВИЈУ У СВИМ ПРАВЦИМА, КАО ГУМА, А ДА ПРИ ТОМ НЕ ПУКНУ.

ЧАМЦЕ

КОЈИ СУ У ЈАПАНУ ТРИДЕСЕТИХ ГОДИНА ПРОШЛОГ ВЕКА ПРЕВОЗИЛИ ПУТНИКЕ С ЈЕДНЕ ОБАЛЕ НА ДРУГУ, ВУКЛО ЈЕ **7 ПЛИВАЧА.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● најпопуларнији вид забаве у Камбоџи је одлазак у биоскоп па се зато жељном гледалишту сваке године понуди преко 100 филмова са углавном истом темом: љубавном причом. Крај је обавезно срећан јер Камбоџани друкчији, једноставно, не желе да виде.

● ● ● група истраживача из Норвешке, Шведске и Велике Британије, предвођена Моником Кристенсен, климатологом и стручњаком за глечере, кренула је недавно на Јужни пол са задатком да нађе шатор који је славни истраживач Роалд Амундсен оставио 1911. године као доказ да је био први човек који је освојио Антарктик.

● ● ● на листи најчешће „позајмљиваних" аутомобила у САД је шевролет „камаро" из 1986. године. Занимљиво је да је „камаро" већ пуних пет година на врху топ-листе украдених аутомобила.

● ● ● опште мишљење да ајкуле гутају све живо на шта наиђу и да се у њиховим желуцима могу наћи и врло необичне ствари много пута је потврђено. Тако је у једној белој ајкули нађен цео ратник са оклопом а у другој морски лав.

● ● ● по подацима из 1989. године животни век Американаца је све дужи и износи 75,3 године. Међу водећим узроцима смрти наводе се рак (на другом месту), шећерна болест (на седмом), убиства (на десетом) и сида на (једанаестом). Занимљиво је да је стопа убиства седам пута већа код црних него белих Американаца.

Илустрово: Зоран Петканић – Петко

МА ШТА КАЖЕШ

ТЕСНА САРАДЊА

Тридесетдвогодишњи Кенет Ланг упао је у самопослугу у Олд Орчард Бичу, америчка држава Мејн, у озбиљној намери да је опљачка. На глави је, по свим гангстерским прописима, имао маску од најлона, али црну, па је морао да је скине јер кроз њу није видео прст пред оком. Затим је прешао на ствар наредивши јединим продавцу у радњи да новац из благајне стрпа у његову папирнату врећу која се од тежине одмах поцепала а сав метални новац расуо по поду. И Ланг и продавац спремно су клекли и покупили га.

Чим је тај посао завршен, међу њима је започела расправа може ли сеф самопослуге да се отвори или не. За то време око касе су се нагомилали купци чекајући да плате робу, па је Ланг замолио продавца да их услужи. Овај је послушао вајкајући се како му је Ланг покупио сав метални новац па сад нема чиме да враћа кусур. Ланг је џентлменски вадио ситниш из кесе и давао му га.

Када је Ланг, најзад, изишао из самопослуге и дао се у бег, из необјашњивих разлога трчао је стално удесно и поново се нашао испред самопослуге где га полиција није очекивала, али га је тријумфално ухапсила. ■

Б. Д.

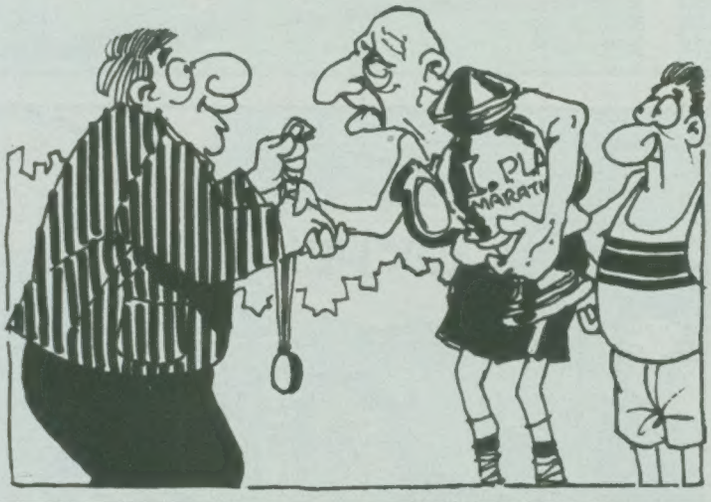

СЈАЈАН ОПРОШТАЈ

Американац Џони Кели први пут је учествовао на чувеном Бостонском маратону 1928. године и толико му се допало да је у следећих педесет пет година само трипут пропустио ову уживанцију.

Први је стигао на циљ 1935. и 1945. а 1982. у седамдесет четвртој години још је могао да претрчи ову стазу за 4 сата, 1 минут и 18 секунди. Годину дана касније прославио је свој педесет други и последњи Бостонски маратон. ■

КО ЈЕ ДОШАО ГЛАВЕ АЛ КАПОНЕУ?

Заслуга за хапшење Ал Капонеа, једног од најмоћнијих и најбогатијих америчких гангстера, припада, како се зна, пореским службеницима. Међутим, нису они криви што је, пре него што је 1947. године умро, Ал Капоне био без пребијене паре. Чувеног гангстера упропастила је наука! Наиме, познато је да се Ал Капоне обогатио захваљујући томе што је владао радом илегалних дестилерија и точионица пића. Али, када су научници експериментално доказали да пиво са 3,2 процента алкохола не може да опије човека и када је његова продаја јавно дозвољена, почео је сумрак гангстерског бога. ■

УЧЕСТВОВАТИ, ПО СВАКУ ЦЕНУ

Разуме се да амерички поручник Алфред Старберд није хтео да чује да га једна сломљена кост ноге спречи да брани боје своје земље у модерном петобоју на Олимпијским играма у Берлину 1936. године. До лома је дошло пре самог старта, а рањеник је захтевао да се окуша у свих пет дисциплина: стрељаштву, мачевању, јахању, пливању и крос контри трци на 4.000 метара.

Одмах после такмичења, које је завршио као седми, поручник Старберд пребачен је у болницу, а нога у гипс. ■

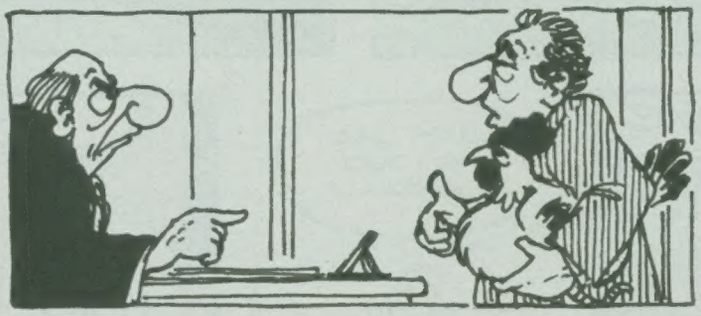

ТО ЈЕ МОЈ БРАНИЛАЦ

Дејвид Ешли, оптужен за узгајање живине без дозволе а у циљу стицања добити, појавио се на суђењу у Сенека Фолзу, савезна држава Њујорк, с лепим петлом под мишком. Судија Гордон Тетор је наредио да се петао сместа одстрани из суднице на шта је Дејвид Ешли изјавио да је то његов адвокат уз објашњење: „Он је једини правни саветник кога моја скромна средства могу да дозволе." ■

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Distributed by King Features Syndicate
©1992 The Walt Disney Company
All rights reserved

КАВКАСКИ ДИВЉИ ЧОВЕК НИЈЕ ЛЕГЕНДА

ВЕЛИКА ЕКСПЕДИЦИЈА „АЛМАСИ 92"

Робиња Зана оставила је у једном селу потомке мешанце које је руски историчар Борис Поршњев упознао 1964. године. Сви записи и приче о овим необичним двоношцима који изумиру добиће ускоро потврду званичне науке

„На планинама живи један дивљи народ који нема ничег заједничког са осталим делом човечанства", написао је Шилтбергер 1430. године чим је успео да побегне и дочепа се Европе. „Тело ових бића, изузев дланова и лица, покривено је густом длаком сличном крзну. они се крију по вису обично и писали ретки путници 15. века да није оних малих коња које, узгред, помиње Ханс Шилтбергер. Јер, 1871. године, више од четири века касније, руски географ, генерал и истраживач Николај Пржеваљски донео је с једне експедиције по монголији неколико малих, дотад сасвим непознатих, дивљих коња пепељасте боје какве помиње Шилтбергер и који се зову коњи Пржеваљског. И он је чуо причу о „дивљим људима".

Руски истраживач Игор Бурстев, Поршњевљев сарадник, с лобањом за коју се сматра да је припадала Зањином сину.

Алмасе или Алмасте, тајанствене дивље људе који, кажу, живе, или су некад живели, на огромној неприступачној територији планина и пустиња од Кавказа до граница Кине, први је од Европљана описао баварски аристократа и пробисвет Ханс Шилтбергер. Овог племића, који се мувао и по Истоку, ухватили су Турци почетком 15. века и поклонили га монголском принцу Егиди. Године заточеништва провео је у области Тијен Шан у Монголији. соравнима а хране се лишћем, травом и осталим што нађу, као што чине животиње. Принц Егида добио је на дар мужјака и женку ухваћене у шуми заједно с три коња величине магараца".

Ова прича могла би се сврстати у неки од невероватних доживљаја о каквим

Када је 1906. монголски научник Бадзар Барадин прелазио у каравану пустињу Алашан, нешто пре Сунчевог заласка вођа каравана је тако урликнуо да умало сви нису попадали од страха. А онда су и они угледали крајње необичну, као човечију, прилику обраслу крзном која их је не-

SCOOP! Fred Crouter and his wife Beverly show off some of their 77,000 newspapers dating from 1669.

Трагом текста који је „Политика" објавила 8. априла ове године.

Цртеж Алмаса направљен према описима очевидаца.

колико секунди нетремице гледала, а затим побегла и то веома брзо.

Многи су их видели

И руски и монголски научници и истраживачи наставили су, на своју руку и без икакве званичне подршке, да трагају за Алмасима што на монголском значи дивљи људи. И сви описи су готово у длаку исти.

Алмаси су, према тим описима, средњег раста – око метар и седамдесетак центиметара – мада неки тврде да су изразито високи, двометраши. Обрасли су густим црним или црвенкастим крзном. Дугачке руке допиру им до испод колена, рамена су спуштена. Корачају мало савијених колена и трче смешно и трапаво, али, очигледно, веома брзо с обзиром да нико од ових истраживача и чланова њихове пратње није успео ниједног да ухвати.

Чело им је ниско, почиње изнад самих очију и готово одмах се спаја с косом. Надочни лукови веома испупчени. Доња вилица је упадљиво изражена, али без браде. Имају дугачка и широка стопала, с палцем мањим него код човека. Руке су им сличне нашима, с дугачким прстима.

Забележено је да су Алмаси „ноћне птице" и да, што је прилично разумљиво, избегавају сусрете с људима мада се, с времена на време, приближавају сеоским имањима и краду жито, вероватно када су веома гладни. Обично се крећу сами или у пару.

Алмасе је 1963. године видео и Иван Ивлов, руски педијатар, који је у Монголији тражио посао. Чуо је да се о њима прича, али је сматрао да су то обичне измишљотине све док на планини Алтај није рођеним очима видео породицу Алмаса на окупу: оца, мајку и дете. Пратио их је дурбином све док нису ишчезли иза неке стене.

С времена на време прочује се да је неки Алмас ухваћен. Најзанимљивија је прича о Зани, женки за коју кажу да је почетком 20. века радила као робиња на једном сеоском имању на Кавказу. Није познато колико је господара променила, али је последњи био извесни Едги Генаба.

Он ју је у ланцима довео до свог поседа на обали реке Мовки и затворио је. У почетку је, изгледа, била опасна па су јој храну бацали преко високог зида. После три године тамновања припитомила се и могла је слободно да се креће по селу.

Зана, како су назвали ову Алмаскињу, никада није научила да говори, само је испуштала неразговетне звуке, али је научила да обавља пољске радове и остало што би јој наредио господар. Спавала је напољу јер није трпела ни затворен ни загрејан простор.

Стогодишњаци се сећају

Године 1964. руски историчар Борис Поршњев посетио је планинско село где се причало да је некада живела Зана у нади да ће од мештана добити податке из прве руке. Као што је познато, људи на Кавказу су дуговечни и Поршњев је разговарао са многим стогодишњацима који су тврдили да су је познавали и чак били на њеном погребу.

Зана је, како је по причању мештана забележио Поршњев, више пута рађала с тим што су очеви били различити и, наравно, не Алмаси. Прве бебе је, одмах после порођаја, носила на реку да их окупа и, пошто су новорођенчад била само полуалмаси, умирали су од ледене воде. Касније су јој мештани узимали децу чим их роди и увек би се нашла нека породица која их је прихватала. Тако су преживела два њена сина и две кћерке.

Ови мешанци личили су на сву осталу децу из тих области, а на мајку су имали само упадљиво таман тен. Нормално су научили да говоре и да се понашају као људи само су били несташни и неукротиви. Најмлађи син звао се Кхвит и Борис Поршњев је записао да је упознао његову децу, Занине унуке. Кхвит је умро две године пре Поршњевог доласка.

„Чим сам угледао Занине унуке, запрепастио ме је њихов изразито негроидни изглед и веома тамна кожа", прибележио је. „Мушкарац по имену Шаликула имао је веома развијене виличне мишиће и својим очима сам видео како зубима подиже наслоњачу са све човеком у њој!"

Копање по породичном гробу

Следећих година, с још једним колегом историчарем, Поршњев је покушао да пронађе Занине остатке у породичном гробу Генаба, њених господара, где су му рекли да је сахрањена. У старој гробници зараслој у коров и шибље нашли су само део једног костура који је личио на неандерталски и вероватно припадао неком од Заниних синова. Од ње није било ни кошчице.

На основу делова тог једног костура и прича о Зани и њеном изгледу и понашању Поршњев је претпоставио да су Алмаси последњи представници неандерталског човека који је живео у Европи и централној Азији све док га није потиснуо кромањонски човек. Узгред, многи палеоантрополози сматрају да су неандерталци људска подврста биолошки не много различита од нас.

Ова претпостављена сличност значила би да неандерталац и савремени човек могу да створе хибридног човека, то јест мешанца. И није мало научника који су уверени да неандерталци уопште нису изумрли већ да су се стопили са оном људском врстом која је у том периоду доминирала земљом.

А пошто је у начелу немогуће да биће једне врсте да потомке способне за живот зачете с бићем сасвим друге врсте, многи се слажу да постојање Заниних потомака потврђује претпоставку Бориса Поршњева да су Алмаси потомци неандерталаца.

Последњих тридесетак година Алмасима се највише бави Мари-Жан Кофман, Францускиња која је годинама живела у Русији, хирург и члан Географског друштва из Москве, убеђена да су Алмаси на путу да изумру.

Она је и вођа експедиције „Алмаси 92" чији је циљ да се коначно, најсавршенијом опремом којом наука располаже, открије њихова тајна. Уколико овој великој експедицији пође за руком да прибави бар један вредан материјални доказ да ови дивљи кавкаски људи постоје, није искључено да ће се у догледно време направити хајка и на Јетија, кинеског дивљег човека и остала засад легендарна бића о којима ћемо писати у неким од следећих бројева.

Бојана Дожић

УБИЛЕ ИХ КОНЗЕРВЕ

Једна од најтрагичнијих епизода у историји поларних истраживања догодила се 1845. кад је експедиција сер Џона Франклина, британског контраадмирала и истраживача, испловила на бродовима „Терор" и „Еребус" у потрази за фамозним Северозападним пролазом, да поларним морем стигне из Атлантског у воде Тихог океана. Међутим, искусном морепловцу, који је истраживао и убележио на карте хиљаде миља северноамеричке арктичке обале, замео се сваки траг. Тек касније се сазнало да је експедиција зиму 1845/46. провела крај отока Бичија, а идућу у леду где је и Франклин и свих његобих 129 морнара умрло.

Све донедавно сматрало се да је за њихову смрт крив несрећен стицај околности, глад и – скорбут. Међутим, последња испитивања открила су нешто сасвим ново: у посмртним остацима Франклинових морнара, пронађеним на канадским острвима Кинг Вилијам и Бичи, утврђен је повећан проценат олова. И то оног истог којим су се лемиле тадашње конзерве које су чиниле део намирница експедиције. Ради ли се о масовном тровању? Стручњаци тврде управо то и чак сматрају да је повећана количина олова у храни допринела да посада стекне претерано самопоуздање и донесе многе погрешне одлуке!

Да иронија буде већа управо је проналазак конзервирања хране 1810. године омогућио дуге експедиције сличне овој Франклиновој. А да је олово отровно сазнало се тек осамдесетих година прошлог века и тек тада је индустрија конзерви почела да тражи нови материјал за лемљење конзерви.

Нешто утешно за крај: данашња наука сматра да је сер Џон Франклин ипак први открио Северозападни пролаз за којим су пре њега трагале генерације истраживача.

ЛЕЧЕ ИХ МИРИСОМ

Мириси, изгледа, играју далеко важнију улогу у животу и понашању човека него што се досад мислило, посебно мириси оних материја које су по својој грађи блиске молекулима полних хормона (ови, пак, спадају у ширу групу стероида). До таквог закључка дошла је група британских физиолога са Универзитета у граду Ворику. Ево шта су открили.

Бебе почињу да разликују звук мајчиног гласа од гласова других жена већ трећег дана после рођења, препознају њено лице нешто мало касније, али што се мириса тиче непогрешиво га разазнају одмах после рођења.

Експериментатори су извели и следећи оглед: попрскали су неке фотеље у позоришној сали врло слабим мирисом (5-алфа-андростероном), сличним мушком полном хормон-андростерону. Кад је почела представа за коју седишта нису била нумерисана, утврђено је да ниједно попрскано место није остало празно као и да су на „ароматична" места селе углавном жене. А познато је да жене имају хиљаду пута осетљивије чуло мириса на ове материје него мушкарци. Успут, занимљиво је да материје типа стероида има и у неким другим биљкама које су на високој цени због свог мириса, у сандаловом дрвету на пример, а на стероиде мирише и мошус.

У људском зној такође је пронађено 12 стероидних материја, али је занимљиво да њих нема у зној на почетку већ се јављају као резултат деловања бактерија које се развијају на њему. Управо на томе се и заснива деловање дезодоранса: они обично садрже, осим парфимисаних састојака који пригушују мирис зноја, и неко дезинфекционо средство које спречава размножавање бактерија.

У зној су истраживачи с Воричког универзитета пронашли једну материју коју су назвали „осмон-1" а која, доказано је, делује умирујуће! Претпоставља се да „осмон-1" може убудуће да замени толико популарне седативе, али за разлику од њих нити се таложи у организму, нити ствара навику, нити изазива узгредне појаве.

Деловање „осмона-1" проверено је на стотини добровољаца. Свим тим људима који су се жалили на наглу промену расположења, безразложан страх и узнемиреност давали су четири пута на дан да помиришу сунђер натопљен у ово једињење. После два месеца готово код свих испитаника примећено је побољшање расположења, одбацили су средства за умирење, сан им се поправио. Само код двојице добровољаца није било резултата.

Од јесени прошле године једна британска фармацеутска фирма почела је да производи умирујуће средство „релакс" засновано на „осмону-1". У међувремену истраживачи с Универзитета у Ворику покушавају да створе мирисни лек који ће смањити апетит код оних који желе да смршају, а такође и миомирис за оне који би да оставе дуван.

Илустровао: Зоран Петковић Петко

В. М.

ОПЕРА СА КОМПЈУТЕРА

Најновије наде јапанске електронске индустрије да ће увођење „мултимедије" и одбацивање личног рачунара доживети бум, изгледа да се нису остварили. Први експериментални уређај који је понудила фирма „Фуџицу" није постигао баш нарочити успех: за пуне три године једва да је продато око 200.000 примерака.

Шта је уопште „мултимедија"? Први компјутер са уграђеном меморијом за читање компакт дискова који изгледом подсећа на плејер, али има велику меморију за „складиштење" дигиталног звука и слике и, наравно, текстова.

Слаба продаја „мултимедије" објашњава се тиме што већина људи нема навику да слуша музику и уз њу чита пратећи текст. Зашто би неко слушао оперу седећи пред компјутером кад то може и у фотељи, питају се критичари ове најновије електронске направе и додају да су им и постојећи лични рачунари сасвим довољни, те да немају преку потребу да се оптерећују додатном обуком за руковање тамо неким новим направама.

С НАОПАКЕ СТРАНЕ ПЛАТНА

МОЛЕР, БАШТОВАН, ПЛАЋЕНИК, СЛИКАР

Винсент Ван Гог: аутопортрет

Јан ван дер Хајден: Најпре је био сликар свега и свачега, а онда је, 1670, насликао ватрогасна кола што му се толико допало и у чему је постао до те мере вешт да је на крају чак написао и илустровао књигу која се, погађате, звала „Књига о ватрогасним колима". Пошто је тако исцрпео ватрогасна кола као извор инспирације, окренуо се дизајнирању уличних светиљки. Овом занимању остао је веран до краја живота, вероватно зато што је на томе згрнуо брдо пара.

Винцент ван Гог: Могло је да се деси, али није, да се Ван Гог сав посвети (методистичкој) цркви. на сву срећу, темпераментан какав је био, није успео да се уклопи у црквену средину.

Џејмс Абот Мекнил Вистлер: Најпре је био кадет убиоже угледне војне академије Вест Поинт. Пошто је као војник од каријере неславно пропао, Џејмс се бацио на сликање и преселио у Европу.

Пол Сезан: У ствари је требало да постане адвокат, али је уместо (вероватно сасвим просечног) правника, постао један од најпознатијих сликара света.

Жорж Брак: Започео је каријеру у својству молерског шегрта. Пошто је убрзо у сваком погледу прерастао учитеља, бацио се на сликарство с идејом да све што постоји у природи на платну може и треба да се сведе на неки од основних геометријских облика, нарочито коцку. Тако је ударио темеље правцу који се у сликарству зове кубизам.

Оноре Домије: Почео је као адвокатски приправник, затим је радио као књижар, а тек потом прешао на оно чиме ће се бавити читавог живота – заједљиве карикатуре којих се није одрицао ни по цену затвора у који је више пута доспевао због исмевања власти.

НАЈВЕЋА РИБЉА ПРЕВАРА СВИХ ВРЕМЕНА

НОС ЈЕ ЗБУНИО НАУ

Кад су Џерому Крефту сервирали необичну рибу, он се, срећом, досетио да је најпре нацрта па тек онда поједе

Нада не баш напречац и с претераним одушевљењем прихваћена, Дарвинова теорија о пореклу човека је прва која је понудила научно објашњење о настанку људског рода. По њему је прамајка наше прамајке била припадница мајмунског рода. То сазнање и довођење у везу са мајмунима, ма колико они били човеколики, тешко да ће некога усхитити, али ће га можда навести да се запита: а ко је била прамајка мајмунице?

По вестима које нам стижу из Аустралије то је, како претпоставља др Џин Џос са Меквори универзитета у Сиднеју, бела – риба! И то не нека обична него једна сасвим изузетна. Реч је о аустралијској дводихалици, Neoceratodus orsteri, по много чему најпримитивнијој од свих риба на нашој планети, правом живом фосилу. Дотична је не само најстарији становник шестог континента и најстарији живи кичмењак уопште, него се чак последњих 200 милиона година уопште не мења. Толика упорност у „избегавању промена и сопственог развоја" била је и разлог што је ова рибица, која, додуше, уме да буде и права рибетина од око два метра, подвргнута разноразним испитивањима. Да се то није догодило, никада се не би сазнало да има много већи значај и за порекло човека него што је то икоме могло да падне на памет.

Најстарији Аустралијанац

Бурнетски лосос, како називају ову рибу, постојао је још у време када је Аустралија била само део праконтинента Гондване и има подједнако добро развијена и плућа и шкрге. Отуд, уосталом, и назив врсте дводихалица. Захваљујући управо тој особини, да дише и у води и на сувом, дуго је сматрана прелазним бићем између риба и првих водоземаца из којих су се временом развили рептили и, на крају, сисари. Али, како је сличност са сисарима занемарљива, то су је биолози прогласили за недовршено дело еволуције, ћорсокак природе.

Ту би сасвим сигурно и остала да на Меквори универзитету нису почели са поменутим истраживањем, а све у циљу да се „открије прошлост и осигура будућност првог Аустралијанца." Цела екипа на челу са др Џос била је веома изненађена када су нека молекуларна истраживања показала да бурнетски лосос спада у сам корен нашег дрвета живота и да нам је много ближи од било које друге живе рибе или водоземца.

Још веће изненађење били су резултати проучавања хормоналне секреције који су показали да су хормони које лучи дводихалица и који контролишу „рад" органа за размножавње не само слични, него потпуно исти као и хормони сисара у које се, наравно, убраја и људски род.

Хоће ли истраживања на сиднејском универзитету показати још коју запањујућу сличност, остаје да се види. Времена има јер, како каже др Џос, дводихалицама не прети опасност од изумирања уколико се реке у Квинслен-

Човек не може а да се не запита шта би било да, рецимо, Камиј Писаро једног лепог дана није стиснуо петљу и побегао из очеве радње с мешовитом робом где је, по татиној жељи, радио као продавац. Да није било како је било, изгубили бисмо једног од водећих представника импресионизма само што то не бисмо ни знали, зар не? Писаров случај нипошто није јединствен. Много се славних сликара, пре него што су постали славни, бавило сасвим другим пословима. Неки су, и пошто су се латили четкица, наставили да напоредо обављају још један посао. Други, обично они мање успешни, заборављали су на сликарство и окретали се занимањима од којих се живи

Роза Бонер: Мора бити да је била врло упорна млада дама. Родитељи су пошто-пото хтели да Роза постане кројачица. Роза је пошто-пото хтела да постане сликарка. Победила је Роза.

Камиј Коро: Тата Коро је по сваку цену желео да од сина створи успешног пословног човека. Коро јуниор уопште није имао дара за бизнис, што га је навело да побегне од куће и да једно време гладује. После му је отац доделио месечно издржавање.

Андре Бошан: До зреле четрдесет и шесте године био је баштован. Онда се у њему запалила стваралачка искра због које је сасвим заборавио на цветне леје и травњаке и скроз-наскроз се посветио наивном сликарству.

Џон Констабл: Најпре је био обичан радник у фабрици памука, а тек потом један од водећих енглеских пејзажиста.

Гистав Курбе: С права је прешао на политику којој се посветио душом и телом, односно запоседањем председничког места у Одбору за чување националних старина Париске комуне. У том својству предложио је да се Наполеонов стуб на тргу Вендом у Паризу сруши, што је и учињено. Напоредо с друштвено-политичким ангажманом Курбе је и сликао. Оснивач је реалистичког правца и извршио је огроман утицај на целокупно европско сликарство 19. века.

Макс Ернст: Студирао је најпре филозофију, а тек затим се бацио на (надреалистичко) сликарство.

Пол Гоген: Почео као веома успешан берзански посредник. После се окренуо сликарству. Умро је у беди, али се претходно науживао на егзотичним острвима Тахити и Фату-Иви.

Сори Гилпин: Нисте чули за Гилпина? Руку на срце, нема га ни у многим енциклопедијама уметности. Биће да је Сори и сам видео на чему је јер је одложио четкице и боје и остатак живота провео као сеоски парох.

Огист Реноар: Почео је сликарску каријеру осликавањем лепеза за мисионаре.

Анри Русо: Најпре је био саксофониста у оркестру 52. пешадијског пука, затим је мало ратовао у Француско-пруском рату, а онда се запослио као цариник. На крају крајева схватио је да му нема живота без (наивног) сликарства.

Дејвид Смит: Пре него *што је постао вајар, радио је* на монтажној траци у фабрици аутомобила као закивач шрафова. Биће да му је тада метал ушао у крв јер је касније скулптуре најчешће израђивао у овом материјалу.

Урс Граф: Овај Швајцарац спојио је лепо (уметност) с корисним (занимањем војника-плаћеника). Отуда његове слике врве од језивих призора смрти и насиља.

Пјетро Торијано: Познат је по двема стварима. По томе што је био вајар и што је у тучи Микеланђелу поломио носну кост. Борба, иначе, од почетка није била фер. Пјетро је, осим што је био вајар, за живот зарађивао и као професионални војник.

М. И.

ЧНИКА

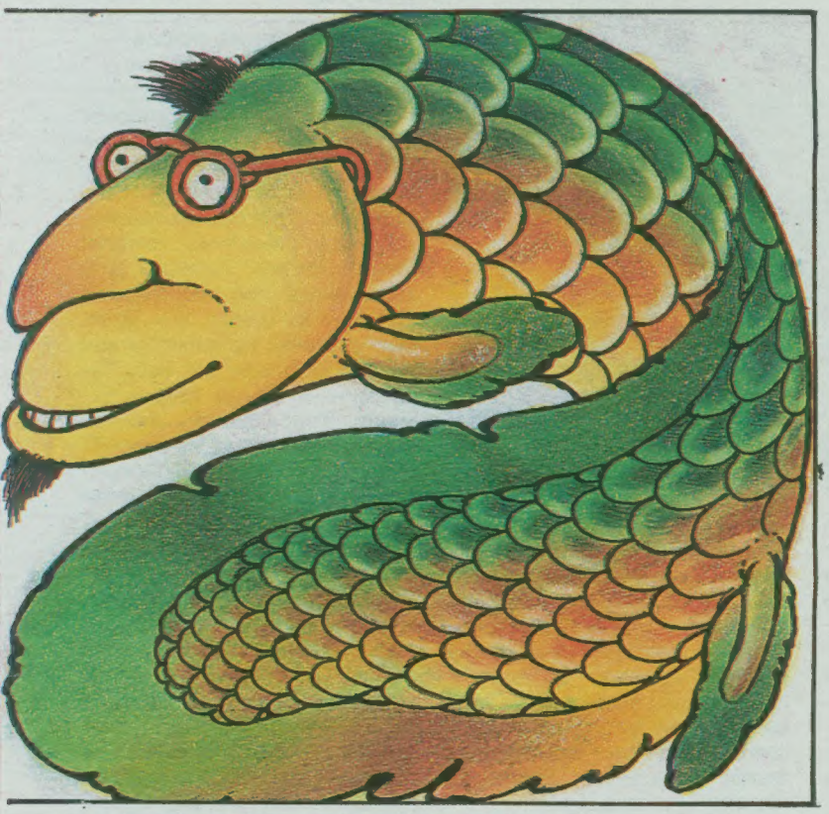

ду, где живе, не загаде до те мере да живот у њима постане немогућ. А да се то не би догодило, влада је у овој североисточној аустралијској држави исплатила десеторици власника одштету за 83.000 хектара пашњака колико им је одузела како би створила забран намењен проучавању палеонтологије.

Чудан неки створ

Ту не би био крај занимљивостима везаним за дводихалице: за њих је везана и највећа ихтиолошка превара свих времена. Августа 1872. године Џером Крефт, кустос и директор музеја у Бризбејну, отпутовао је на неколико дана код свог пријатеља Вилијама Форстера који је живео у Квинсленду. Једног јутра домаћин је рекао госту да се у његову част припрема необична риба коју су домороци донели из села удаљеног двадесетак километара. Крефт се, наравно, веома заинтересовао, а кад су рибу изнели на сто, морао је да призна да сличну није видео. Риба је имала масивно тело прекривено великим крљуштима, шаколика пераја и велики лопатаст нос који је потпуно збунио сиротог Крефта. Ипак, био је довољно присебан да тог необичног створа скицира пре него што га поједе.

Вративши се у Бризбејн, Крефт је сместа отишао једном од најугледнијих ихтиолога у граду и понео му белешке и цртеже које је направио. На основу тих података гроф Де Кастелно описао је нови род и нову врсту дводихалица и дао јој латинско име Ompax spatuloides. Годинама је ова нова врста збуњивала научнике, неки су чак и одбијали да поверују у њено постојање, али су је ипак брижљиво уносили у све спискове аустралијске фауне.

Загонетка необичног становника квинслендских река Бурнет и Мери решена је тек 1930. године када је у једном сиднејском листу објављен кратак чланак непознатог аутора који је испричао како је преварен директор музеја у Бризбејну. Ompax spatuloides био је састављен од носа кљунара, главе дводихалице, тела скочца и репа јегуље и *све то у циљу збијања шале* која је требало да буде наивна! Ompax је избрисан из свих спискова, али је квинслендској дводихалици остало име Крефтовог домаћина Форстера – Neoceratodus forsteri.

О. В.

По милости Божјој и вољи народа...

ХАУБИЦА И ЗОСИЈАЛИЦА

Само десетак година после изливања првог топа, у радионицама тополивнице у Крагујевцу годишње је могло да се произведе војног материјала у вредности милион и по златних француских франака

ну 1818. Мала варош постала је престоница од Турака још непризнате Србије. Владао је кнез Милош Обреновић, опанци, чакшире и гуњ остали су основна обућа и одећа, али у Крагујевцу су тада основане наше прве правосудне, просветне и здравствене установе.

Само двадесет три године Крагујевац је био административно средиште Србије – 1841. престоница је пресељена у Београд. Некадашња Крагујевца поново је запала у чамотињу.

Велике европске силе престројавале су се у политици и једна другој претиле ратом или ратовале. За рат је било потребно оружје, нарочито топови због велике разорне моћи.

Нејака Србија вапила је за оружјем. Куповина у иностранству, посебно топова, била је огроман издатак. Није било друге, морали су да се засучу рукави. Коначно, октобра 1841. у Београду је отворена прва српска тополивница. Узалуд, ливење топовских цеви било је вештина коју наши људи нису познавали. Мајстори су доведени из Немачке, Француске, Чешке...

Да би се избегла шпијунажа дипломатских представника који су живели у Београду, тополивница је 1851. пресељена у Крагујевац. Поново се испречила невоља: за припреме, монтажу алата и налажење мајстора у иностранству било је потребно читаве две године.

У присуству кнеза

Указ о премештању тополивнице потписао је тадашњи српски владар кнез Александар Карађорђевић.

За првог директора Тополивнице, како је гласио њен званични назив, постављен је Шарл Лубри, француски држављанин и изузетни зналац војне технике. Српска влада је закључила уговор са њим. Оригинал се и данас чува у Архиву Србије.

Услови рада у Тополивници били су веома неповољни. док су страни радници солидно плаћани, наши људи, који су, додуше, тек учили занат од њих, мање су зарађивали и непрестано су гунђали. Заједничко и једнима и другима, међутим, било је радно време: трајало је 11 часова дневно! Службеници и српски официри, такође запослени у Тополивници, радили су само седам часова.

Први топ изливен је 15. октобра 1853. Претходило му је неколико неуспелих покушаја. Ливењу је присуствовао и кнез Александар Карађорђевић са свитом. Кажу, радовао се као дете. Топ је био класичан – шестофунташ са глатком цеви изливеном од бронзе. Дрвени лафет ојачан металним оковима почивао је на два точка.

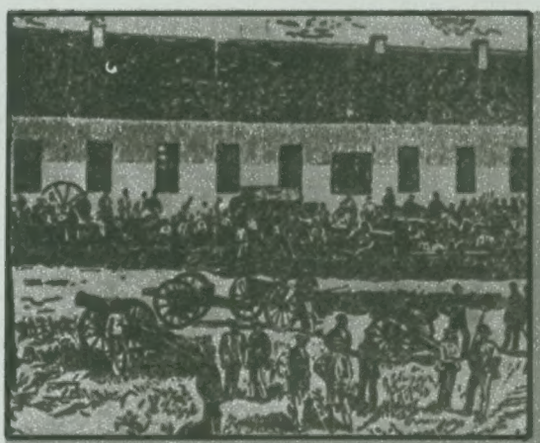

Изглед Тополивнице у Крагујевцу 1856... и Војнотехничких завода 1897. године

Пет година после Француза

Шта је разлог Лубријевог одласка из Крагујевца после само две године, не зна се. Ипак, он је оставио неизбрисив траг. Његов наследник, до тада помоћник капетан Петар Протић, написао је у мемоарима све најлепше о Лубрију. За време док је он био управник изливено је чак 46 топова, мада сви нису завршени. Лубри је ударио темеље Тополивнице, али је створио и четири важна објекта: Лафетарницу, Лабораторијум (касније Пиротехника) Арсенал (магацини за смештај готових производа) и Стрелиште.

Лубрију треба захвалити и што је први пут у историји Србије уведено здравствено осигурање. Названо је Болесничка каса. Био је то фонд из кога су намиривани трошкови лекова и лекарских прегледа оболелих радника. Основан је и одржаван тако што су сви

Крагујевац би дуго, до Првог светског рата засигурно, остао паланка да није било тополивнице. Насеље се први пут помиње 1476. године у талу-дефтеру Смедеревског санџаката под називом – Крагујевца.

Срећом, Крагујевац је жив-

Лубрију је било тешко да се привикне на малу и неуређену варош, али се пуним срцем предао послу. Имао је на располагању врсне мајсторе, странце. Поједини су са породицама пустили корење у Крагујевцу и ту остали да живе. И данас се у овом граду срећу потомци Форманека, Фелбе, Клапера, Брајнера, Рихтера, Рамонација...

запослени у Тополивници уплаћивали по четири гроша месечно. Српска влада је писмено потврдила правну ваљаност Љубријеве идеје.

Уредбом о устројству народне војске августа 1861. сви војни објекти у Србији обједињени су у Артиљеријску управу са седиштем у Крагујевцу. А „сви објекти" били су, у ствари, одељења Тополивнице која се брзо развијала. Чинили су је: Лафетарница, Пушкарница, Чаурница, Лабораторија, Арсенал, Стрелиште, Барутана у оближњем селу Стругарима и, наравно, сама Тополивница. Какав напредак за само десет година!

Још већи успех било је што су после две године купљене машине за производњу изолучених пушчаних и топовских цеви уместо глатких које су се у свету све више одбацивале. Веровали или не, тада је војна фабрика у Крагујевцу била у стању да дневно произведе 20.000 пушчаних зрна и 40.000 каписли, а месечно једну батерију топова и две хаубице укључујући сву опрему! Поред тога, месечно се прерађивало хиљаду пушака и израђивло 300 изолучених пушчаних цеви. Томе треба додати да су крагујевачки топови француског система усавршени у Француској само пет година раније! Када се све претвори у новац, војне радионице у Крагујевцу могле су годишње да произведу оружја и муниције у вредности милион и по француских франака! Те 1863. године у време владавине кнеза Михаила Обреновића запошљавале су 620 радника.

Француски, као уосталом и сви тадашњи топови, имали су великуману – пуњени су спреда. Развијене земље Европе почеле су да напуштају тај систем. То је учинила и наша Тополивница: престала је да производи такве топове 1886. Осим тога, већ три године носила је прикладније име – Војнотехнички заводи.

Такозвани Артиљеријски комитет предложио је посебној комисији, а она Народној скупштини, да се Заводи темељно „претресу" и оспособе за производњу артиљеријске муниције, резервних делова за пољске топове, товарног, запрежног и јахаћег прибора, а од лаког наоружања Маузер-кокина пушка, у нас названа „кокинка".

Тоша има што краљ нема

Србија није имала челик и морала је да купује увозне челичне „Де Банжих" топове. Али,могло је да се уштеди на издацима за артиљеријску муницију. У Војнотехничким заводима зато су започеле припреме за производњу граната за ову врсту топова. Подигнуте су две нове радионице – Упаљачница и Шрапнелница.

Име машинског инжењера Тоше Селесковића изговарало се с поштовањем у Заводима. Био је препун идеја, већину је и остварио. Њему припада заслуга што су се Војнотехнички заводи сврстали међу најзначајније произвођаче војне опреме у Европи. Његов пројект модернизације завода изискивао је торшкове од три и по милиона динара.

Селесковић је, између осталог, од немачке фирме „Шукерт" купио електричну централу јачине 5 коњских снага и поставио у чаурници. Централа је давала струју за само 30 сијалица и две лучне лампе, али у то време ни краљев двор у Београду није имао електрично осветљење!

За време Балканских ратова Војнотехнички завод је радио данонoћно. Како су потребе за муницијом биле веће од производних могућности, на ратишту су сакупљане шрапнелске кошуљице и превожене у Крагујевац ради преправке.

Иста прича поновила се и током Првог светског рата. Колоне су чекале испред фабрике у Крагујевцу на утовар муниције. Радници нису питали за радно време. Октобра 1915. Крагујевац је пао у руке аустријске војске, а почетком следећег месеца Заводи су разорени. Тиме је окончано најзначајније поглавље прве и највеће српске фабрике оружја и муниције.

После Првог светског рата Војнотехнички заводи су обновљени. Раде и данас у оквиру Завода „Црвена застава". ***Миленко Тодоровић***

КРАГУЈЕВКА

Међу најуспешније производе Војнотехничких завода у Крагујевцу спада ручна бомба, познатија као „крагујевка". Направио ју је још давне 1898. године артиљеријско-технички официр Миодраг Васић. Наравно, временом је усавршавана, али основна Васићева замисао није превазиђена, иста је и код данашњег модела бомбе.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

©1992 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ОД РОНИЛАЧКОГ ЗВОНА ДО ПОДВОДНИХ РОБОТА

СОЛО РОНИ САМ

Од првог продора у морске дубине уз помоћ ронилачког звона прошли су векови. Савремена технологија омогућила је да се добију материјали који могу да издрже велике притиске испод површине мора, као и да се даљински управљана средства за рањење спусте неколико стотина, па и хиљада, метара дубоко. Људске могућности су далеко испод тога, па се истраживања на тако великим дубинама обављају искључиво подводним роботима који се данас производе у серијама.

Међу водећим произвођачима истиче се енглеска фирма „Skingsby Engineering Limited (SEL) и њене ронилице за разне дубине и намену. Оне су достигле највиши техничко-технолошки ниво у тој области и нуде најсавршенија решења која омогућују достизање жељене дубине, управљање, откривање објеката на дну, кретање под водом и враћање на површину мора, уз сталну размену података са управљачким центром.

SOLO је једна од тих ронилица са вишенаменским даљинским управљањем предвиђена за широку употребу на дубини од 1.500 метара. Подаци добијени од њених сензора колор видео-система преносе се на управљачки сто (центар) кроз фиброоптичку цев. Положај крменог управљача и грабилице омогућава савршено управљање и контролу пловила.

SPIDER је такође вишенаменски подводни систем који се веома брзо припрема за подводне радове. (Управљачки системи постављају се на истраживачке платформе и разне бродове.) Има веома широку примену у обављању задатака под водом. Опремљен је механичким рукама, осветљењем, камерама за подводно снимање и аудикомуникацијским уређајима. Механичке руке, високе покретљивости, цео систем чине успешнијим и омогућавају му да ради у разним условима. Помоћу њега могу да се обављају радови на дубинама нешто већим од 600 метара, уз могућност да се, до извесних граница, одржава веза са површином.

Ова фирма пројектује и производи више различитих даљински управљаних подводних робота који могу да раде и на површини и под водом, као и роботизоване системе за рад у неповољним условима. Конструишу се различита подводна средства и опрема за компаније које се баве истраживањем мора и коришћењем његових богатстава, посебно нафтне индустрије. Стечена искуства примењују се на пројектима специјалних ронилица, као што су MMIM i SEA DOG.

Подводни роботи посебно су погодни за спасавање потопљених пловних објеката, нарочито подморница, односно њихових посада, јер се за сада само њима може продрети у тако велике дубине.

Бошко Антић

Подводни робот СОЛО са даљинским управљањем

ГРЕШКА ЗБОГ ГРЕШКЕ

Лету број 5050 компаније „USAir" једноставно није било спаса. Грешка за грешком водиле су путнике и посаду право у смрт

Капетан Мајкл Мартин био је искусан пилот, али неискусан капетан. Имао је за собом преко 55000 сати летења, од чега 2700 на авиону „боинг 737" верзије 400 (Б737 – 400) којим је требало да лети на линији Балтимор – Њујорк – Норфолк – Ленсинг. Међутим, иако је имао доста сати летења, тек два месеца био је капетан на поменутом авиону, тако да је у улози главнокомандујућег у летелици провео до тог кобног 20. септембра 1989. године само – 140 сати!

Његов копилот био је младић Константин Клајсас коме је тај радни дан био први после завршене обуке за копилота на В727–400. Тако је направљена прва грешка. У пилотској кабини нашли су се млад капетан са свега 140 сати летења, у улози вође ваздухоплова, и још млађи копилот, без иједног часа комерцијалног летења на том типу авиона. Прекршено је прво правило безбедности летења да се чак и врло искусним капетанима, када прелазе на нови тип авиона или кад тек почињу да раде као капетани на авиону на којем су претходно били копилоти, на десном седишту увек додељује најискуснији копилот у компанији на том типу авиона.

Око 14 часова по подне авион пун путника полетео је из Балтимора за Њујорк. У Њујорк су слетели на аеродром „Ла Гуардиа" без муке. Пилотирао је капетан. У Њујорку је била сумаглица и падала је ситна киша.

Док се на „Ла Гуардији" авион припремао за следећи лет, у пилотску кабину улазили су механичар и два капетана из компаније „Пан Ам" и „ТВА" који су молили да их приме да лете с њима до Норфолка. Као што је међу пилотима уобичајено, примили су обојицу.

Нервозни капетан

Припреме за лет до Норфолка текле су уобичајено, путници су заузели своја седишта и привезали појасеве. Таман када су пилоти тражили дозволу да крену према писти, контрола летења им је јавила да мало сачекају са паљењем мотора. После неколико минута радио-везом им је саопштено да искрцају све путнике јер не лете за Норфолк у Вирџинији. Компанија је променила план лета, па треба да крену ка граду Шарлот у Северној Каролини и то – празни. Тамо их чекају путници за Ленсинг, у држави Мичиген.

Путници су, уз велико негодовање, изашли, а капетан и копилот, узрујани због непријатности са путницима, почели припреме за нови лет. Све је требало радити из почетка јер је авион био другачије оптерећен, требало је користити друге коридоре, досути још горива... И таман када су све то завршили, јављено им је да не лете празни за Шарлот, већ са 56 путника.

Опет све испочетка: ново оптерећење авиона, другачији параметри лета... Док су се припремали, путници су улазили у авион, а са њима још један колега, капетан „Пан Америкена" који је, ушавши у кокпит, замолио да га превезу до Шарлота. Наравно, пристали су и одмах потом замолили стјуардесе да пожуре са смештајем

путника. Наиме, капетан Мартин већ је почео да се брине да ће због двоструке промене лета и кашњења у Њујорку прекорачити максимално дозвољено шеснаесточасовно радно време јер још треба да обаве лет од Шарлота до Ленсинга. Ако прекорачи радно време, капетану следи драстична казна америчких ваздухопловних инспектора.

Било је већ девет сати увече када су добили дозволу за рулање до писте. Капетан је нервозно додао гас (копилоти никада не возе авион по земљи) покушавајући да уштеди сваки минут. На брзину је са копилотом урадио претполетну контролу инструмената и прекидача (такозвану „чек листу") и закључио да је све на свом месту. Журио је због ограниченог радног врмена и то је била друга грешка.

Преузимам команду!

Када су изашли на писту, рекао је копилот да је лет његов јер је ради обучавања уобичајено да капетани препуштају бар половину летова младићима са десног седишта. Дакле, из Њујорка за Шарлот требало је да лети копилот Клајсас, а капетан да му „асистира" одржавајући везу са контролом летења.

Клајсас је додао гас, али у брзини су заборавили да погледају положај такозваног „тримера", уређаја који се налази на панелу са инструментима између капетана и копилота. „Тримером" се подешава положај вертикалног кормила и, ако није у неутралном положају (што се проверава пре полетања), изазива скретање авиона са стазе за време полетања. Истрага је касније утврдила да је, вероватно, неко од три пилота из других компанија или механичар, који су улазили у кокпит док су стајали на аеродрому „Ла Гуардија", случајно ногом померио „тример" у крајњи леви положај. Точкић којим се помера „тример" је, на несрећу, код „боинга 737" постављен тако да се једном од потписника овог текста, иначе капетану „боинга 737", дешавало да му неко од колега које вози у кокпиту иза себе случајно ногом помери „тример" у заокрету за време завршнице слетања. Осећај је врло непријатан. И опасан.

На жалост, капетан и копилот на лету USAir 5050 приметили су да скрећу са писте тек када су јурили брзином од готово 200 km/h. Авион је ишао улево право према другим авионима који су чекали у реду за полетање. Судар је био неизбежан, па је капетан у делићу секунде одлучио да се полетање прекине. Али, за командама није био он, већ копилот. Капетан је гласно рекао: „Преузимам команду", што је уобичајени поступак у овако опасним ситуацијама. Али, копилот се нешто спетљао, па није одмах склонио руке са ручица за гас. Касније је утврђено да замена улога није добро уиграна приликом обуке посада компанија USAir.

Капетану је на једвите јаде успело да задржи авион на писти, али је онда са ужасом схватио да ће излетети са ње. Укључио је све могуће кочнице, но, спаса није било. Мајкл Мартин је тек тада видео да је направљена још једна грешка. Пристао је да полети са писте 31 на аеродрому „Ла Гуардија" иако је била најкраћа, свега 2100 метара.

Занимљиво је да, чак и да није било непредвиђеног скретања са писте, пилот никада не би успео да прекине полетање са ње јер је она, једноставно, сувише кратка. Довољна је да се са ње полети, али не и да се авион заустави ако пилоти одлуче да прекину полетање. Нарочито ако пада киша.

Истрага је утврдила да је произвођач авиона, практично, лажирао податке о томе колико је времена потребно да се обустави полетање. Наиме, за време тестирања авиона пробни пилоти су врхунски стручњаци који пре уласка у потпуно нов и исправан авион унапред знају да ће радити обуставу полетања, тако да су спремни за брзу акцију, па чак и држе стопала на кочницама спремни да их одмах употребе. Да би доказали како је њихов авион добар, произвођачи мере време пробним пилотима за заустављање авиона и то проглашавају као потребно време које може да оствари било која просечно обучена посада. То, наравно, није тачно јер пилоти у пракси никада не знају унапред да ли ће имати потребу да при 200 km/h обуставе полетање, њихово време реакције је знатно дуже, а то повећава растојање потребно за заустављање авиона.

Много крвваца

Због клизаве писте то растојање је било још више продужено, тако да су стручњаци израчунали да је, теоретски, посади на лету 5050 требало још готово 300 метара писте да би могли да се зауставе. Они, у ствари, нису ни смели да излазе на писту 31, али то, пре полетања, нису могли унапред знати и то је оно најстрашније.

Овако, при великој брзини „боинг" је покосио сигнална светла на крају писте, а дрвени носачи светлосне сигнализације на неколико места пробили су труп авиона и на месту усмртили два путника. Авион је потпуно уништен, било је доста повређених, а капетан и копилот побегли су са места несреће. Нашли су их 24 часа касније и ухапсили.

Америчко удружење линијских пилота ALPA сачинило је детаљан извештај о овом удесу аргументовано тврдећи да није баш за све била крива посада у пилотској кабини. Произвођач авиона који лажира податке о техничким могућностима брзог заустављања авиона, компанија USAir која одређује неискусне пилоте да раде заједно, непрактично постављен „тример" на инструмент-табли у „боингу 737", недовољна обученост за заустављање авиона и низ пропуста у организацији лета који су приморали капетана да жури како не би прекорачио радно време, представљају грешке због који је лет 5050 морао да заврши катастрофом. Он, једноставно, и поред свих изјава о савршеној безбедности ваздушног саобраћаја, није могао да успе.

Статистички гледано, према броју погинулих, летење је и даље најбезбеднији вид превоза, али лет 5050 сасвим лепо показује да и даље важи и она стара изрека: „Постоје мала лаж, лаж, велика лаж и – статистика!"

Александар Павић
Драган Марељa

СВЕТ У БРОЈКАМА

¶ 59% Француза зна барем један страни :52% говори енглески ,18% немачки , 16% шпански и 6% италијански . ¶ 118 особа уједе је за само 12 сати један бесан пас у Њу Делхију. ¶ 7 милиона Руса (од укупно 145 милиона) су, према агенцији Tass, ЯЛК8Ж8ЯИЧЯЯЧЧ. ¶ 30.500 НАЦИОНАЛНО МЕШОВИТИХ БРАКОВА СКЛОПЉЕНО је У ФРАНЦУСКОЈ ТОКОМ 1990. ¶ 600 километара на сат: том брзином избацујемо из себе честице када кијамо. ¶ 14.000 жена запослено је у француској полицији. ¶ 50% Шкотланђана жели независност своје земље. ¶ 90% људи који потраже лекарску ✚ помоћ жали се на умор. ¶ 18% Европљана не осећа се припадником ниједне вере. ¶ 1.200 Јевреја из Кракова спасао је један Аустријанац за време нацистичке окупације. Стивен Спилберг намерава да сними филм о том подвигу. ¶ 12.000 километара кроз Аргентину, Чиле, Перу, Еквадор, Колумбију и Венецуелу прећи ће учесници великог релија којим ће тих шест латиноамеричких земаља обележити петстоту годишњицу открића свог континента.

¶ 67% Француза не умива се сваког дана.

Слог и илустрације Растко Ћирић

С.М.В.

ФАНТОМ
Осиони Џунгла
IV ДЕО

ПИШЕ: ЛИ ФОЛК (LEE FALK)
ЦРТА: СЈУ БЕРИ (SY BARRY)

ДИВАН ЈЕ МЕДЕНИ МЕСЕЦ У ЏУНГЛИ... МИР, ТИШИНА...
© King Features Syndicate, Inc. 1977. World rights reserved.
АЛИ, У ЏУНГЛИ УВЕК НЕ ВЛАДА МИР...
ИЗГЛАДНЕЛИ ЛАВОВИ! БРЖЕ, ХЕРОЈЕ!
!
FALK & BARRY 1/4

ПОШТО НЕ МОЖЕМО УМАЋИ, ПУСТИЋУ ИХ ДА СЕ ПРИБЛИЖЕ!
ЗАШТО?
ДА БИХ ПУЦАО ИЗБЛИЗА!
ОВО ЋЕ ИМ ЗВУЧАТИ К'О ТОПОВСКА ПАЉБА!
БУМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved
FALK & BARRY 1/5

УПЛАШЕНЕ ЗВЕРИ СУ СЕ ДАЛЕ У БЕГ...
БУМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved
FALK & BARRY 1/6
ДОСАД НИСУ НИ ЧУЛЕ НИ ВИДЕЛЕ ВАТРЕНО ОРУЖЈЕ!
ХМ... ХВАЛА НА МИРНОМ МЕДЕНОМ МЕСЕЦУ!
ПУЦЊАВА!
АХА! ЈАХАЧ И ЏУРА!
ЏУРА!

БИЛО ЈЕ УЗБУДЉИВО...СТАНИМО ЗА ТРЕНУТАК!
СВАКАКО, ДИЈАНА!
ЈОШ МЕ НИКАДА НИСУ ЈУРИЛЕ ИЗГЛАДНЕЛЕ ЗВЕРИ!
НЕ ДОГАЂА СЕ ТО БАШ СВАКИ ДАН...
ДЕМОНЕ!
АВ!
© King Features Syndicate, inc., 1977. World rights reserved.
!!
МАСКИРАН ТИП?! ИДЕШ НА ЗАБАВУ?
МОЖЕМО ЛИ И МИ?
АУ! КАКВА ЧУРА!
FALK & BARRY 1/7

НЕ ДИРАЈ ОРУЖЈЕ! ТРЕБА НАМ!
И ТВОЈ КОЊ!
И ДЕВОЈКА!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
ЈЕДНИМ ПОКРЕТОМ, ФАНТОМ ЈЕ ОБОРИО ДИЈАНУ С КОЊА...
FALK & BARRY 1/9
...А ОНДА ЈЕ ПОТЕГАО ОРУЖЈЕ БРЖЕ ОД МУЊЕ...

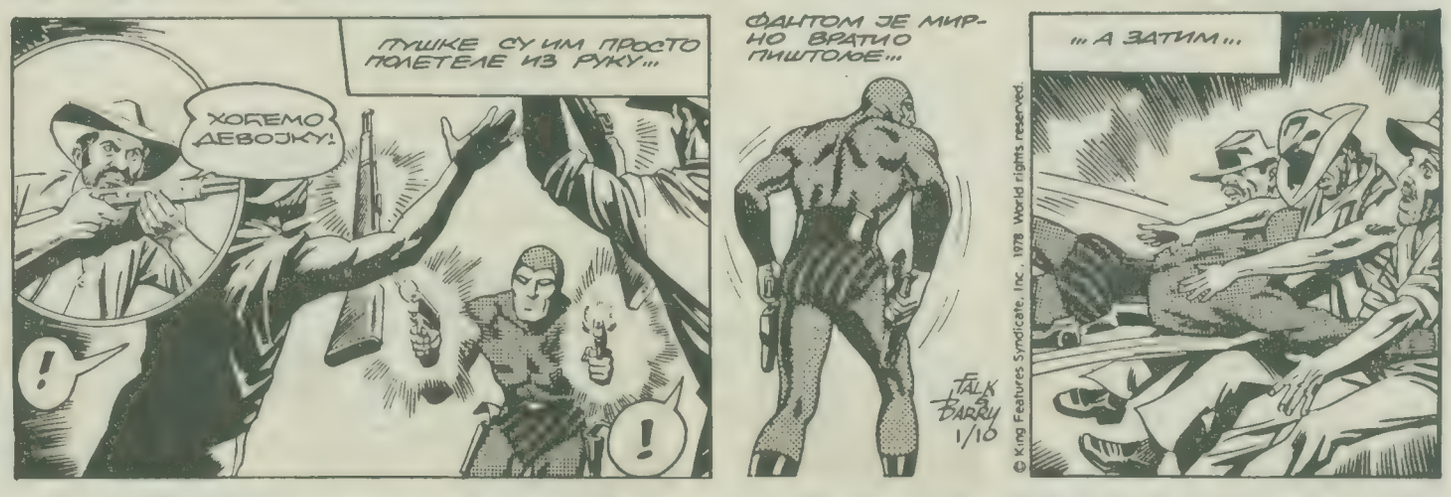
ПУШКЕ СУ ИМ ПРОСТО ПОЛЕТЕЛЕ ИЗ РУКУ...
ХОЋЕМО ДЕВОЈКУ!
!
!
ФАНТОМ ЈЕ МИРНО ВРАТИО ПИШТОЉЕ...
FALK & BARRY 1/10
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
...А ЗАТИМ...

...ПОКАЗАО НАСРТЉИВЧИМА...
БУМ!
ДУМ!
ТРАС!
ТЕШКО ЈЕ ОБУЗДАТИ РАЗБЕСНЕЛОГ ФАНТОМА - КАЖУ У ЏУНГЛИ...
БОЊ!
FALK & BARRY 1/11
ИЗВИНИ НА ГРУБОСТИ...НИСАМ ХТЕО...
ЗНАМ... УХ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

КО СУ ОНИ?
НЕ ЗНАМ, АЛ' САМ ИХ ДОБРО ИЗМЛАТИО!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
МРАК МИ ЈЕ ПАО НА ОЧИ КАД СУ ТИ ЗАПРЕТИЛИ!
КАЖУ, ФАНТОМ ЈЕ ОПАСАН КАД СЕ РАЗБЕСНИ!
?
FALK & BARRY 1/12
ПОСЛАЋУ НЕКОГ ДА ИХ ПОКУПИ, ПА ЋЕМО САЗНАТИ КО СУ!
ЕЈ, НИСМО НИШТА ЛОШЕ МИСЛИЛИ!
FALK & BARRY 1/13
НЕ ОСТАВЉАЈ НАС! ШТА АКО НАЂУ ЗВЕРИ?
НЕКО ДРУГИ ЋЕ ДОЋИ!
НАДАЈТЕ СЕ ДА ЋЕ ЉУДИ СТИЋИ ПРЕ ЗВЕРИ!
!
!!!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
ИПАК МЕ УЖАСАВА ПОМИСАО ДА ИХ ОСТАВЉАМО БЕСПОМОЋНЕ...
ЗАБОРАВЉАШ ДА СУ НАС НАПАЛИ!
FALK & BARRY 1/14
ЗНАМ ДА НИЈЕ СВЕ ТАКО ЈЕДНОСТАВНО...
ДА, ОВО ЈЕ ЏУНГЛА!
УБИЈ ИЛИ ЋЕШ БИТИ УБИЈЕН!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
ТРОЈИЦА СУ ВЕЗАНА НА КИЛОМЕТАР ОДАВДЕ!
ПОКУПИЋЕМО ИХ, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ!
3
А САДА ДА НАСТАВИМО МЕЂЕНИ МЕСЕЦ!
ЕДЕН
НА ФАНТОМОВОМ ОСТРВУ СВЕ ЖИВОТИЊЕ ЖИВЕ У МИРУ...
ЕДЕН! ДИВНО! ГЛЕ! СВЕ НАС ЧЕКАЈУ!
FALK & BARRY 1/16
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
3

ДЕ-МОНЕ, ЧУВАЈ ХЕРОЈА!
АВ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ЗАР ЈЕ РЕКА ПУНА ПИРАНА?
ДА, ДИЈАНА!

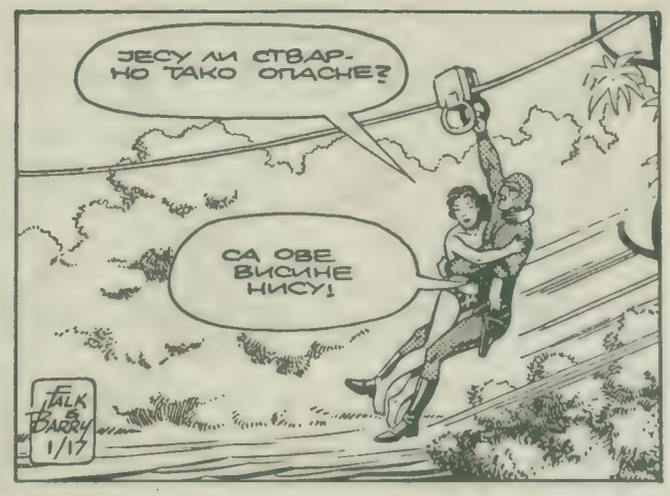
ЈЕСУ ЛИ СТВАРНО ТАКО ОПАСНЕ?
СА ОВЕ ВИСИНЕ НИСУ!
FALK & BARRY 1/17

ОЧИГЛЕДНО, ОСЕЋАЊА СУ ОБОСТРАНА!
ТАКО СТЕ УМИЉАТИ... ОБОЖАВАМ ВАС!
FALK & BARRY 1/18

ХИЗЕ, ЈЕСИ ЛИ УЖИВАО НА ВЕНЧАЊУ?
ХИЗЗ!

ОХ! ШТА ЈЕ ОВО?
ЗАР ЈОШ НИСИ ВИДЕЛА СТЕГИЈА?
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved

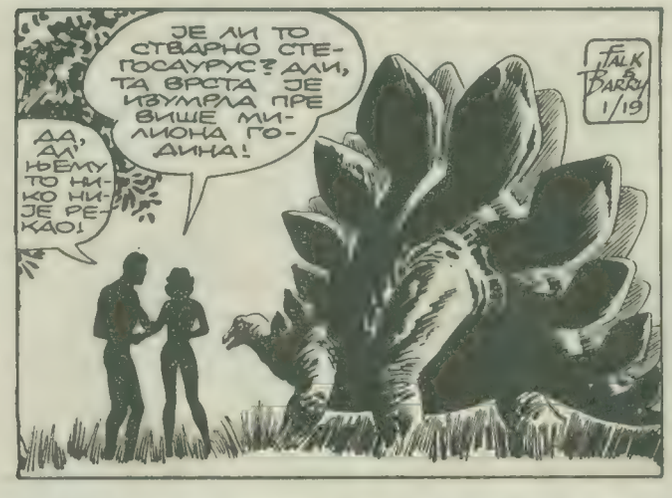
ЈЕ ЛИ ТО СТВАРНО СТЕГОСАУРУС? АЛИ, ТА ВРСТА ЈЕ ИЗУМРЛА ПРЕ ВИШЕ МИЛИОНА ГОДИНА!
ДА, АЛ' НЕМУ ТО НИКО НИЈЕ РЕКАО!
FALK & BARRY 1/19

СЕЋАШ СЕ БАЛДИЈА?
КАКО ДА НЕ! ЗДРАВО!

ВОЛИМ ОВАЈ ТВОЈ СВЕТ!
САДА ЈЕ И ТВОЈ, ДИЈАНА!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

МАЧКЕ ЛОВЕ ВЕЧЕРУ!
ПОГЛЕДАЈ! ДЕЛФИНИ! САЛОМОН И НЕФЕРТИТИ!
FALK & BARRY 1/20
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

УДАЉЕ СЕ ДОК СЕ ЗВЕРИ НАЈЕДУ... ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ!

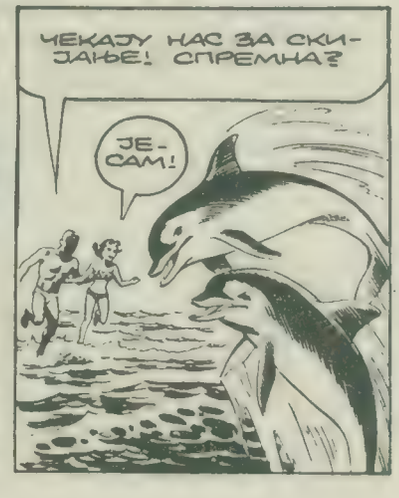
ЧЕКАЈУ НАС ЗА СКИЈАЊЕ! СПРЕМНА?
ЈЕ-САМ!

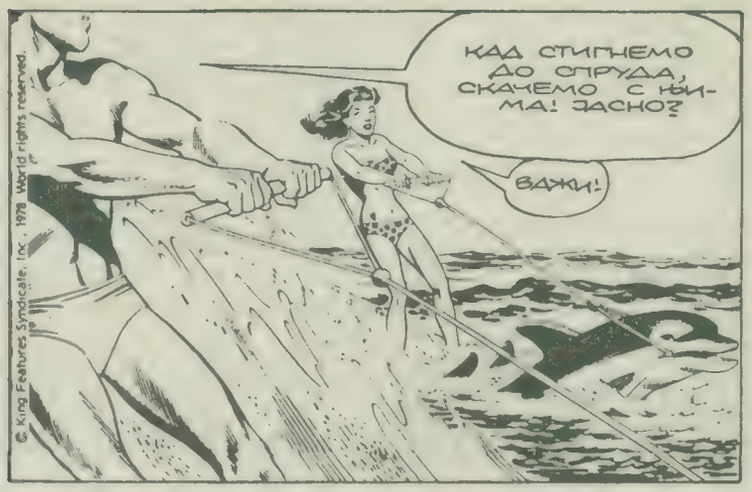
КАД СТИГНЕМО ДО СПРУДА, СКАЧЕМО С ЊИМА! ЈАСНО?
ВАЖИ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

FALK & BARRY 1/21

АЈКУЛЕ!
ОХ! ВИДИМ!

ШТА САДА?
ПЛИВАЈУ ЗА НАМА!
ДЕЛФИНИ ЖЕЛЕ ДА СЕ БОРЕ С ЊИМА! НЕ! НАЗАД НА СПРУД!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

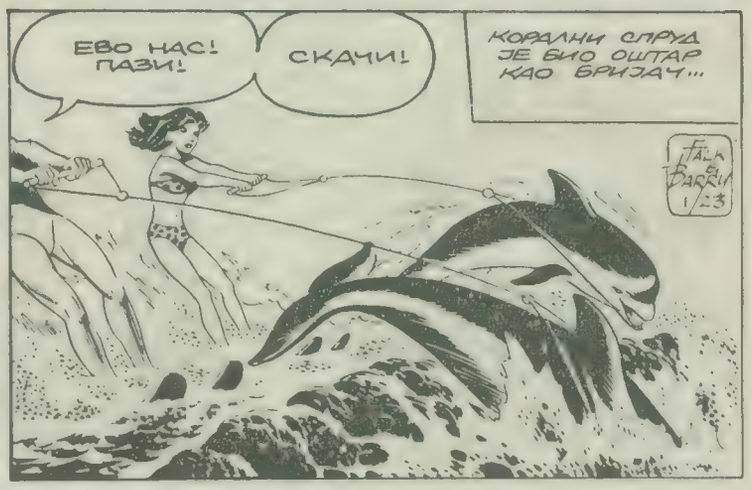
ЕВО НАС! ПАЗИ!
СКАЧИ!
КОРАЛНИ СПРУД ЈЕ БИО ОШТАР КАО БРИЈАЧ...
FALK & BARRY 1/23

КАД СУ ПА ПРЕСКОЧИЛИ, БИЛИ СУ НА СИГУРНОМ...
!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.
FALK & BARRY 1/24

ДОБРО СИ?
УХ... ДА... БАШ СУ МЕ ПРЕСЕКЛЕ ОНЕ АЈКУЛЕ!
ДОК СУ ДЕЛФИНИ С НАМА, ОПАСНОСТИ НЕМА!
ВАЉДА ТО И АЈКУЛЕ ЗНАЈУ!

КАКАВ УЗБУДЉИВ МЕДЕНИ МЕСЕЦ! СВАШТА НАМ СЕ ДОГАЂАЛО!
БУМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

„А ТЕК ОНИ БАНДИТИ...“
УЗМИ ОРУЖЈЕ И КОЊА!
ЈА БУ ЊУРУ!

ЖИВОТ С ТОБОМ НИКАД НИЈЕ ДОСАДАН!
FALK & BARRY 1/25

КАД БИ МЕ МАМА ВИДЕЛА...
И ДА ТЕ ВИДИ, НЕ БИ ВЕРОВАЛА!

ООПС!

ХАА!
ДА ПОКУШАМ ПОНОВО? УСПЕЛА БИХ!
СЈАЈНА СИ!
FALK & BARRY 1/26
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

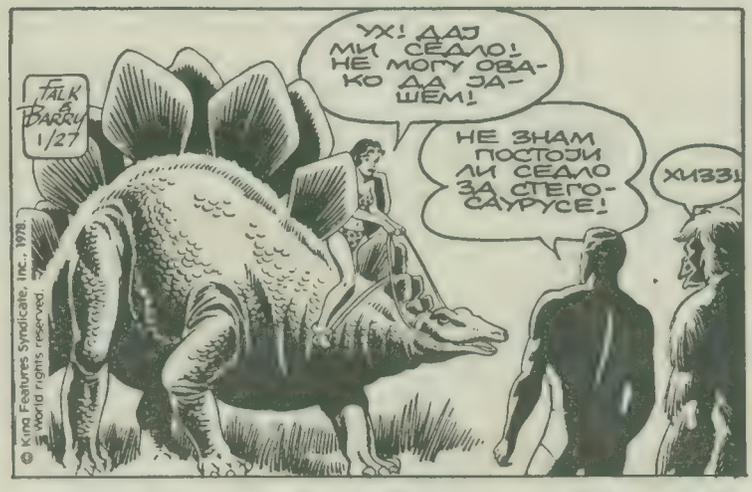
FALK & BARRY 1/27
УХ! ДАЈ МИ СЕДЛО! НЕ МОГУ ОВАКО ДА ЈАШЕМ!
НЕ ЗНАМ ПОСТОЈИ ЛИ СЕДЛО ЗА СТЕГОСАУРУСЕ!
ХИЗЗ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ПРОВЕЛИ СМО БОЖАНСТВЕНУ НЕДЕЉУ! ОВАКО МОРА ДА ЈЕ У РАЈУ!
ТАЧНО!

АКО ЈЕ ОВО САН, МОЛИМ ТЕ НЕ БУДИ МЕ!
У ЕДЕНУ НЕМА БУДИЛНИКА!

ТОЛИКО МИ ЈЕ ЛЕПО, ДА НИКАД НЕ БИХ ОТИШЛА!
ОНДА ОСТАНИ, ДИЈАНА!
FALK & BARRY 1/28

ЗНАШ ДА МИ ЈЕ ТЕШКО, АЛИ ДОГОВОРИЛИ СМО СЕ...
ЈЕСМО, ЗНАМ...

ДО ВИЂЕЊА, МИЛИ ХИЗЕ!
ХИЗЗ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ДО ВИЂЕЊА И ВИ, ДРАГЕ ЖИВОТИЊЕ...
ЗДРАВО, БАЛДИ, СОЛОМОНЕ, НЕФЕРТИТИ, МЕЗИМЦИ МОЈИ...
FALK & BARRY 1/30
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ОПЕТ СУ ПРЕШЛИ РЕКУ ГИРАНА...

ЕДЕН

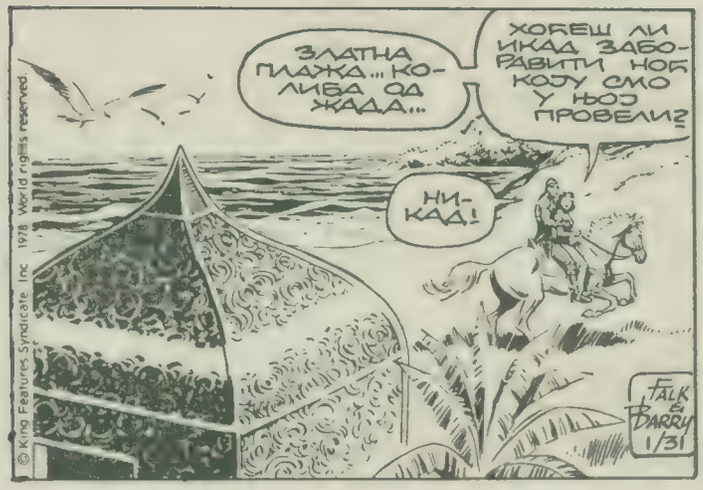
ЗЛАТНА ПЛАЖА... КОЛИБА ОД ЖАДА...
ХОЋЕШ ЛИ ИКАД ЗАБОРАВИТИ НОЋ КОЈУ СМО У ЊОЈ ПРОВЕЛИ?
НИКАД!
FALK & BARRY 1/31
© King Features Syndicate Inc 1978 World rights reserved.

ПРОШЛИ СУ ПОРЕД ШУМЕ ШАПАТА...
ФАНТОМ...
ОВА СТАБЛА НАМ ШАПУЋУ!
ФАНТОМ...
ТО ЈЕ ВЕТАР!

НЕЋУ РЕЋИ ЗБОГОМ, ВЕЋ ДО ВИЂЕЊА!

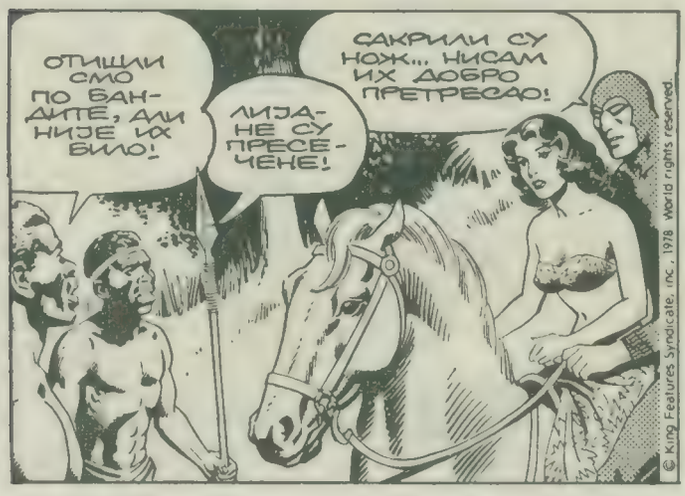
ОТИШЛИ СМО ПО БАНДИТЕ, АЛИ НИЈЕ ИХ БИЛО!
ЛИЈАНЕ СУ ПРЕСЕЧЕНЕ!
САКРИЛИ СУ НОЖ... НИСАМ ИХ ДОБРО ПРЕТРЕСАО!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ЖУРИО САМ СЕ У ЕДЕН!
А КО НЕ БИ, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ!
FALK & BARRY 2/1

ХОЋЕШ ЛИ ИХ ТРАЖИТИ? ОПАСНИ СУ!
СВАКАКО! ТО МИ ЈЕ ПОСАО!

ФАНТОМ ПОНЕКАД НАПУШТА ЏУНГЛУ...
ЗАПОСЛИЋУ ПОШТАРЕ, ПИСАЋУ СВАКИ ДАН!
ШИМПАНЗЕ БЕ ТРАЖИТИ ВИШЕ БАНАНА!
АЕРОДРОМ МАВАТАН
ИЗЛАЗ
...И ОДЛАЗИ У ГРАД ОБУЧЕН КАО ОБИЧАН ЧОВЕК...
FALK & BARRY 2/3

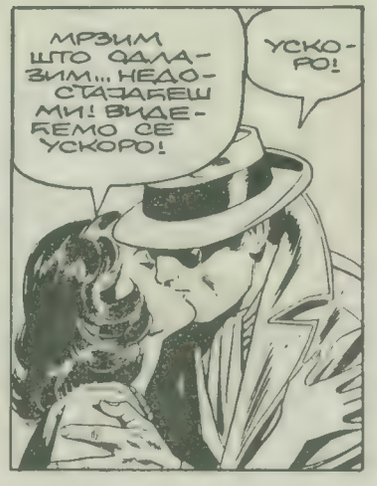
МРЗИМ ШТО ОДЛАЗИМ... НЕДОСТАЈАЋЕШ МИ! ВИДЕЋЕМО СЕ УСКОРО!
УСКОРО!

ТАКО ЈЕ БИЛО И ОВОГ ПУТА...
ЗДРАВО!
ДО СКОРОГ ВИЂЕЊА!
© King Features Syndicate, Inc. 1978 World rights reserved.

ДО ВИЂЕЊА!
МОРА ДА САМ ЛУДА ШТО ОДЛАЗИМ, АЛИ РАСТАНАК НИЈЕ ЗАДУГО...
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ПРОГЛАШАВАМ ВАС МУЖЕМ И ЖЕНОМ...
ДА Л' ЈЕ ТО БИО САН ИЛИ ЈАВА?

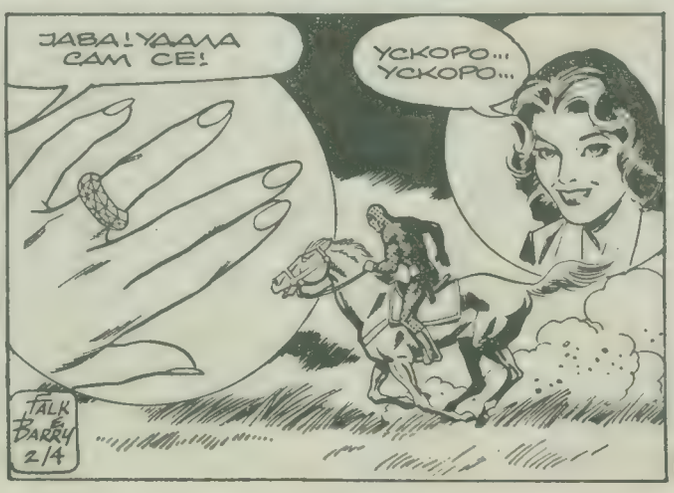
ЈАВА! УДАЛА САМ СЕ!
УСКОРО... УСКОРО...
FALK & BARRY 2/4

МОРАМО НАЋИ ОРУЖЈЕ!
КОЛИКО БЕМО ЈОШ ИЗДРЖАТИ У ЏУНГЛИ?
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
ГДЕ? НЕ РАСТЕ НА ДРВЕЋУ!
ПССТ! ЧУЈ!
FALK & BARRY 2/8
ВЕЧЕРА ЈЕ ГОТОВА!
ЛА-ДЕ ДА-ДЕ ДА-ДЕ!
ШТА ХОЋЕТЕ?
ЧАМАЦ!
ААА!
БИЛО ЈЕ ЛАКО!
ЈЕСТЕ, КАД ЗНАШ ШТА ХОЋЕШ!
ЈЕ ЛИ? 'ОЋЕМО ЛИ И ПУШКЕ ЛАКО НАЋИ?
FALK & BARRY 2/9
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
ХЕРОЈЕ, ДЕМОНЕ, ЧЕКАЛИ СТЕ МЕ! ДА ЛИ САМ САЊАО?
БАНДИТИ СУ СВАКАКО СТВАРНОСТ... НИШТА НЕ ЗНАМ О ЊИМА...
НЕДЕЉУ ДАНА ЈЕ ПРОШЛО... МОРАМО БИТИ БРЗИ, ДРУГАРИ...
FALK & BARRY 2/10
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
НАШЛИ СМО ЊИХОВО ОРУЖЈЕ ТАМО ГДЕ СИ ГА САКРИО!
ОНДА СМО ОТИШЛИ ДО СТАБЛА ЗА КОЈЕ СИ ИХ ВЕЗАО...
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
"...АЛИ ВИШЕ ИХ НИЈЕ БИЛО..."
FALK & BARRY 2/11
НИСТЕ ИХ НАШЛИ?
"САМО ЊИХОВЕ ТРАГОВЕ..."

8

ШТА ЈЕ ОВО?
СВИ ИМАМО ИСТИ ЗНАК НА ОБРАЗУ ГДЕ НАС ЈЕ ОНАЈ ТИП УДАРИО!
ТО ЈЕ ЗНАК ФАНТОМА...
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

КО ЈЕ ТАЈ?
ДУХ КОЈИ ХОДА! ЧОВЕК КОЈИ НЕ МОЖЕ УМРЕТИ!

А ШТА ТИ ТО ЗНАЧИ?
ШТО ПРЕ ОДЕМО, ТО БОЉЕ ЗА НАС!
FALK & BARRY 2/13

ТРАЖИМ НИТКОВЕ КОЈИ СУ ТИ НАПАЛИ МУЖА!
МОРАМ РАЗГОВАРАТИ С ЊИМ!
ИЗВОЛИ!

ЈЕСУ ЛИ ПОМЕНУЛИ КУДА ИДУ?
НЕ... ХАДРИЛИ СУ МЕ С ЛЕЂА...

ТЕШКО ЈЕ ПОВРЕЂЕН! МОРА ДОКТОРУ У БОЛНИЦУ! ИЗЛЕЧИТЕ ГА!
ЈА ИДЕМ ЗА БАНДИТИМА!
ХВАЛА, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ!
FALK & BARRY 2/14
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

САМО ЗНАМ ДА СУ КРЕНУЛИ НИЗВОДНО!
БИЋЕ ИМ ПОТРЕБНО ОРУЖЈЕ!
FALK & BARRY 2/15

ОВДЕ ЋА ЈЕДИНО ИМА ТРГОВАЦ ЧО! ОН УМЕ ДА СЕ ОДБРАНИ...

"...АЛИ КАД ЈЕ ТРЕЗАН! ТЕШКО ДА БЕ МОЋИ САМ ПРОТИВ ТРОЈИЦЕ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

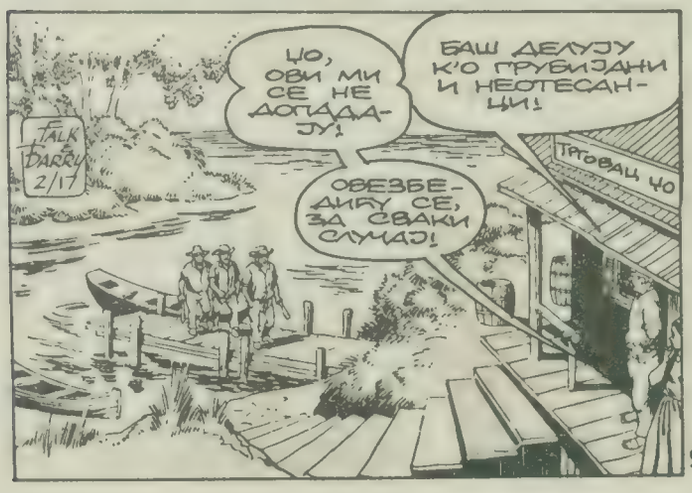
ЧО, ОВИ МИ СЕ НЕ ДОГАЂАЈУ!
БАШ ДЕЛУЈУ К'О ГРУБИЈАНИ И НЕОТЕСАНЦИ!
ТРГОВАЦ ЧО
ОВЕЗБЕЂУЈУ СЕ, ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ!
FALK & BARRY 2/17

© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ТРГОВАЦ ЧО?
А КО БИ ДРУГИ БИО? ХА! ХА! ХА!

9

ТРГОВАЦ ЧО
ПОТРЕБНА НАМ ЈЕ КЛОПА И ОРУЖЈЕ!
ДОБИЋЕТЕ САМО АКО ИМАТЕ ЛОВУ!
FALK & BARRY 2/18
КЕШ... НЕМА ЧЕКОВА...
А КРЕДИТНЕ КАРТИЦЕ?
ЗНАЛА САМ!
ЗНАМ КУДА СУ СЕ УПУТИЛИ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
?
ОХО!
ГУБИТЕ СЕ ОДАВДЕ, ДОК ВАС НЕ РАЗНЕСЕМ!
ПОЛАКО! МОЖЕ ТО И ТЕБЕ ДА СНАЂЕ!
!!
НЕМОЈ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
FALK & BARRY 2/20
ТРГОВАЦ ЧО
НЕЋЕТЕ ДАЛЕКО ПОБЕЋИ!
НЕМА ВЕРЕСИЈЕ
ЈЕ ЛИ? ТО ЋЕШ ТЕК ВИДЕТИ!
FALK & BARRY 2/21
ПИЈАНИЦО! ДА СИ ТРЕЗАН, ОВО СЕ НЕ БИ ДОГОДИЛО!
АЛИ... НИСАМ ПИО ОД ДОРУЧКА!
ВИДИ ТИ ЊЕ! АЛ' ЈЕ ОПАСНА!
ВИДИ ШТА САМ НАШАО! ПУШКЕ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
ГДЕ ТИ ЈЕ ЛОВА?
ПАРЕ У ЏУНГЛИ? ОДАКЛЕ МИ! СВЕ МЕЊАМ ЗА ХРАНУ...
FALK & BARRY 2/22
НЕ ШЕГАЧИ СЕ! ЛОВУ НА ВИДЕЛО!
УХ!
НЕМОЈТЕ! КУТИЈА СА ПАРАМА ЈЕ У ОРМАНУ...
ТАКО ЈЕ ВЕЋ БОЉЕ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ХМ... БАШ ЛЕПА СУМИЦА!
ДАЈ САГУН... ТАЈ ПРОКЛЕТИ ЗНАК...
СВА УШТЕ-ЂЕВИНА...
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.
FALK & BARRY 2/23
НЕ, НЕМАМО ВРЕМЕНА... МОРАМО ДА ИДЕМО!
КРЕ-ЋИ!
ИДЕМ...
СА-ГУН... ОГЛЕДА-ЛО...
МОМЦИ, У МОТОРНИ ЧАМАЦ! ХВАЛА НА ГОСТО-ПРИМСТВУ!
ДАЈ МИ КАНТИЦУ!
БЕНЗИН
БЕНЗИН
НИЈЕ ПОТРЕ-БАН САВ БЕНЗИН ЗА ЧА-МАЦ...
БЕНЗИН
FALK & BARRY 2/24
!!
ЗДРА-ВО...
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
ХВАЛА НА ДИВНИМ ПО-КЛОНИМА! ВОЛЕЛА БИХ ДА ЈЕ МОЈ СУПРУГ ОВДЕ!
И МИ БИСМО! ЗАШТО ГА КРИЈЕШ, ДИ-ЈАНА!
ИМАШ ЛИ ФОТО-ГРАФИ-ЈЕ СА СВАДБЕ?
ИМАМ, АЛИ ОВДЕ!
ШТА ЛИ САД РА-ДИ?
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
ПРЕДОСЕЋАМ НЕ-ШТО ЛОШЕ... ЕХ, КАД БИ ХЕРОЈ ИМАО КРИЛА...
FALK & BARRY 2/25
МАК, ДА НИСМО ПРЕТЕРА-ЛИ С ОВИМ ЉУДИ-МА?
ГОТОВО ЈЕ! ЗАБО-РАВИ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
FALK & BARRY 2/27
УПОМОЋ!
УХ... КОГА ДОЗИВАШ?
ЧО!
ТРАС!
ФАНТОМ!

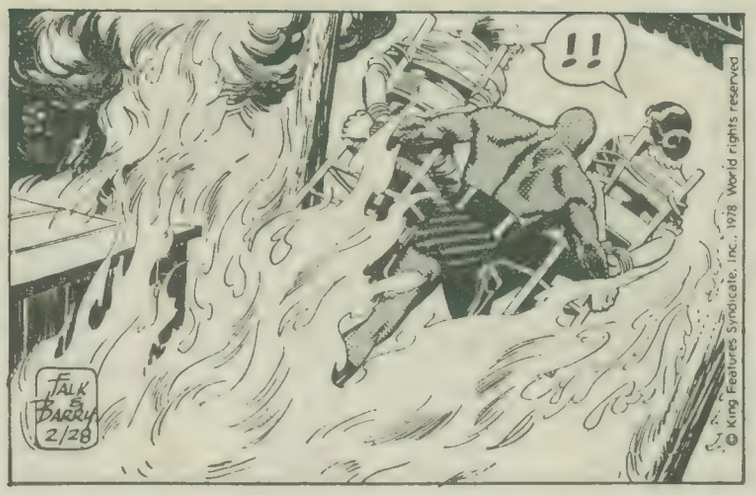
!!
FALK & BARRY 2/28
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved

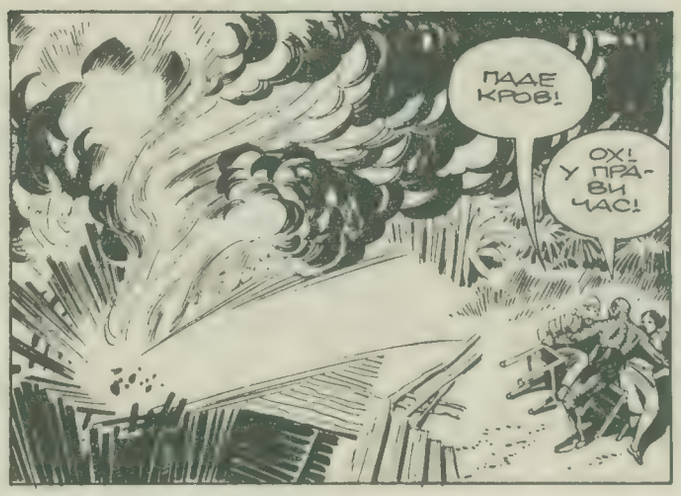
ПАДЕ КРОВ!
ОХ! У ПРАВИ ЧАС!

ЈОШ ВОДЕ?
НЕ, ХВАЛА...
ОСТАО НАМ ЈЕ САМО БУНАР...
© King Features Syndicate, Inc. 1978 World rights reserved.
FALK & BARRY 3/1

ОСТАЛО ЈЕ СПАЉЕНО... МОРАЋЕМО ИЗ ПОЧЕТКА...

НЕКА... НЕЋЕ МИ БИТИ ТЕШКО...
ОПЕТ ОНАЈ СТАРИ ЧО!

МУЧИ МЕ ШТО СМО ИХ ОСТАВИЛИ ДА ИЗГОРЕ!
КАСНО ТИ ЈЕ ДА СЕ КАЈЕШ...
FALK & BARRY 3/3
King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

МА НЕМОЈ?
КОГА НЕМА, НЕ МОЖЕ ДА СВЕДОЧИ!
ОВАЈ ЗНАК... ГДЕ ЈЕ САПУН?
БРМ! БРМ!

...И ШТА ЈОШ?
ЗАБОРАВИО САМ ДА ТИ КАЖЕМ ДА ЋЕ ИМ НЕСТАТИ ГОРИВО ПРЕ НЕГО ШТО СТИГНУ ДО ГРАДА!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ХВАЛА ВАМ... ИМАМ НЕШТО ЗА ВАС, ЗА НОВИ ПОЧЕТАК!
FALK & BARRY 3/6

!
ШТА ЈЕ ТО?

ШТА ТИ ЈЕ ДАО?
ДИЈАМАНТ! ПРАВИ! ЗА НАШ НОВИ ПОЧЕТАК!
СРЕЋНО!
FALK & BARRY 3/7
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ПОДИЋИ ЋЕМО КУЋУ... РАЂАЊУ... ОПРЕМИЋЕМО ЈЕ ЈЕ...

СВЕ ТО ЗА ОВАЈ КАМИЧАК!
НЕГО ШТА! ВЕОМА ЈЕ ВРЕДАН!

СТИЋИ ЋУ ИХ КАД ОСТАНУ БЕЗ ГОРИВА!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
FALK & BARRY 3/8

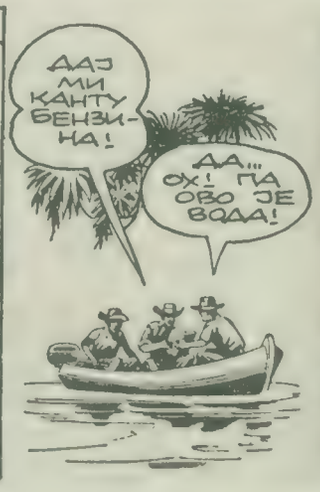
ДАЈ МИ КАНТУ БЕНЗИНА!
ДА... ОХ! ГА ОВО ЈЕ ВОДА!

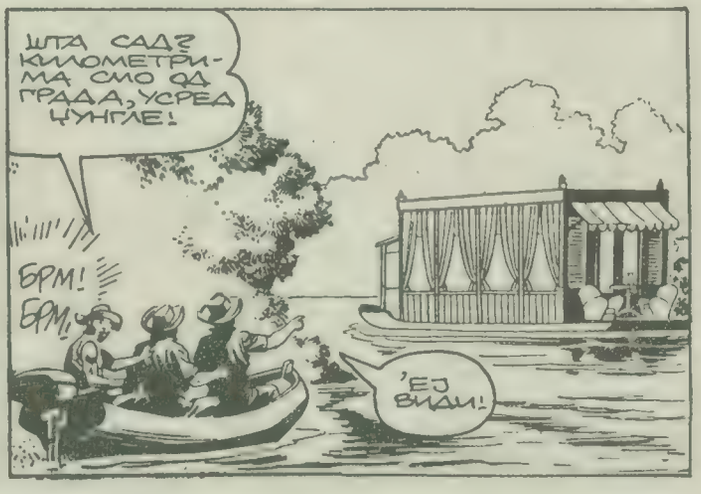
ШТА САД? КИЛОМЕТРИМА СМО ОД ГРАДА, УСРЕД ЏУНГЛЕ!
БРМ! БРМ!
'ЕЈ ВИДИ!

ПУКОВНИК ВИКС, НЕКАДАШЊИ ЧЛАН ШУМСКЕ ПАТРОЛЕ...
ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СМО СЕ СРЕЛИ, ПРИНЦЕ!
ДА НИЈЕ БИО ВЕНЧАН, НЕ БИХ ДОЛАЗИО У ЏУНГЛУ!
FALK & BARRY 3/9

БИЛИ СТЕ У СРЦУ ЏУНГЛЕ?
ЈЕСАМ! ИСПРИЧАЋУ ВАМ О ТОМ ПРОВОДУ!
АЛИ, ПРВО МИ РЕЦИТЕ КАКО ЖИВИТЕ ОД КАДА СТЕ СЕ ПОВУКЛИ ИЗ ПАТРОЛЕ?
ПОМАЛО ПАТИМ ЗА ТИМ ДАНИМА...
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ВОДИМ МИРАН ЖИВОТ!
СХВАТАМ... ТО ЈЕ ОГРОМНА ПРОМЕНА ЗА ВАС!

А КО СЕ ТО ВЕНЧАО ОД ПИГМЕЈА?
НИКО! ОНИ СУ САМО БИЛИ ПРИСУТНИ НА СВЕЧАНОСТИ!

ИЗВИНИТЕ, ОВИМ ЉУДИМА ЈЕ НЕСТАЛО БЕНЗИНА!
ЖАО МИ ЈЕ! МИ ГА НЕМАМО!
?
ДАЈ ОНДА ПИЋЕ!
FALK & BARRY 3.10

ДА ЧУГНЕМО МАЛО ТОГ ТВОГ ВИНА!
ОВО НИЈЕ РЕСТОРАН!
?
FALK & BARRY 3/11

ЧУЈ ШТА КАЖЕ?
АЛ' ЈЕ СЕБИЧАН!
ЕХ! ЕХ!

ПРИДРУЖИЋЕМО ВАМ СЕ, ГОСПОДО!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ИЗНЕНАДА...
ОСТАВИ ТО!
БАНГ!
!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ГУЏЊИ! ЏОВ МОТОРНИ ЧАМАЏ!

БАНДИТИ СУ У КУБИЦИ!
FALK & BARRY 3/13

ДА НИСТЕ ПИСНУЛИ!
АЛ' ЈЕ ОВО ЛЕПО!
ПОСЛУШАЈМО ИХ! УБИЋЕ НАС!
FALK & BARRY 3/15
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ДОНЕСИ НЕШТО ЗА КЛОПУ!
КАКО МИ СТОЈИ?

МОРАМ ОДМАХ ТАМО!
НЕ МОГУ ДА ЧЕКАМ НОЋ!

КАКВА УЖИВАНЦИЈА! ОСТАЋЕМО ОВДЕ!
МОЖЕМО И ОВАКО ДО ГРАДА! ЈОШ ПИЛЕТИНЕ?
FALK & BARRY 3/16
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

КО СУ ОНИ?
БЕГУНЦИ ИЗ ОСЕВАДА, ОСУЂЕНИЦИ НА ДОЖИВОТНУ РОБИЈУ!

ПОГОДИО СИ! АЛ' МИ СЕ ТАМО НЕ ВРАЋАМО, А ЗА СОБОМ НЕ ОСТАВЉАМО СВЕДОКЕ!

14

ЕЈ! КО ЋЕ ДА МЕ ЗАМЕНИ? ГЛАДАН САМ!
ЕВО, ЈА ДУ!
FALK & BARRY 3/17
ШТА ЈЕ ОНО?
МОСТ! НЕМА ПРОБЛЕМА!
КАД БУДУ ПОД МОСТОМ, МОГУ ДА СКОЧИМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
ШТА СМЕРАТЕ С НАМА?
КАД СТИГНЕМО ГДЕ ТРЕБА, УБИЋЕМО ВАС!
ЈОШ ПИТАЊА? ХА! ХА! ХА!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
КАКВА СРЕЋА ШТО СМО НАШЛИ НА ОВУ ЈАХТУ!
FALK & BARRY 3/18
САД!
И У ТРЕНУТКУ КАД ЈЕ ЈАХТА БИЛО ПОД МОСТОМ...
FALK & BARRY 3/20
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
ДИРЕКТАН ПОГОДАК!
ДУУМ!
ТРААС!
ААА!
ШТА ЈЕ САД?
МАСКИРАНИ! ТО ЈЕ ОН!
ЈЕДАН МАЊЕ! ЈОШ ДВОЈИЦА...
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.
КО ГОД ДА СИ, ЛЕЗИ!
FALK & BARRY 3/21
ЗУМ!
ЗУМ!
ФИЈУУ!
ТО ЈЕ ФАНТОМ!

НИШАНИ ПАЖЉИВО!
!
ОХ... КАКО СИ... ЈАДО!
FALK & BARRY 3/22
МАК, ШТА ТО РАДИШ?
ЧИСТИМ СЕ ОДАВДЕ!
ТРААС!
ЗАШТО? НЕМОЈ!
АКО СИ ПАМЕТАН, И ТИ БЕШ СА МНОМ!
У ПРАВУ СИ!
FALK & BARRY 3/23
НЕКЕ ДАЛЕКО СТИБИ!
КО ЈЕ ОН?
ВИДЕО САМ ГА НА ВЕНЧАЊУ!
ОВОГА СУ ЗВАЛИ МАШ! ЗАМАЛО ДА НАС ПОБИЈУ!
НЕБЕТЕ МИ ВЕРОВАТИ, ВИКСЕ, АЛИ ОСТАВИЛИ СУ ЗА СОБОМ КРВАВЕ ТРАГОВЕ!
FALK & BARRY 3/24
ЗНАТЕ МОЈЕ ИМЕ?
ПУКОВНИК ВИКС, НЕКАДАШЊИ ЧЛАН ШУМСКЕ ПАТРОЛЕ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978
МАСКИРАНИ СТЕ... ДА ВАС НИСАМ ХАПСИО?
НИКАД!
ФАНТОМ ЈЕ ТАЈНИ КОМАНДАНТ ШУМСКЕ ПАТРОЛЕ...
ЗАТИМ...
ПУКОВНИЧЕ! НИЈЕ БАНДИТ! БИО САМ НА ЊЕГОВОМ ВЕНЧАЊУ!
ЗАХВАЛНИ СМО ВАМ НА ПОМОЋИ... АЛИ, АКО СТЕ БАНДИТ, ОДЛАЗИТЕ! НИКОМЕ НЕ-ЋЕМО РЕЋИ!
FALK & BARRY 3/25
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.
УХ... СВЕ ЈЕ ТАКО ЗБРКАНО...
ВИШЕ НО ШТО ПРЕТПОСТАВЉАТЕ!
КУДА ЋЕМО?
ШТО ДАЉЕ ОД ОНОГ МАСКИРАНОГ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ЈЕДАН СЕ ЗОВЕ МАШ... ОСТАЛИ СУ ПОБЕГЛИ!
ЈАВИЛИ СУ ИЗ ЗАТВОРА: УБИЛИ СУ ТРИ СТРАЖАРА...
TALK & DARRY 3/27
...ОТЕЛИ СУ ИМ ОРУЖЈЕ И ОНДА СУ ПОБЕГЛИ!
АДХ!
УА!
КУДА СТЕ КРЕНУЛИ ПОШТО СТЕ ПОБЕГЛИ ИЗ ЗАТВОРА?
БИСТАР СИ! ЗАКЉУЧИ САМ!
ОДМАХ ОДГОВОРИ!
ДУМ!
УХ! У ВЕЛИКИМ ГРАДУ!
ИАКО ЈЕ УБИЦА, ЗАБРАЊЕНО ЈЕ ДА С ЊИМ ГРУБО ПОСТУПАТЕ!
ТО ВАЖИ ЗА ПОЛИЦИЈУ, НЕ ЗА МЕНЕ!
TALK & DARRY 3/28
ФАНТОМ ЈЕ ГРУБ СА ГРУБИЈАНИМА- КАЖУ У ЏУНГЛИ...
КО ГОД ДА СТЕ, ХВАЛА ВАМ!
НЕМА НА ЧЕМУ! МОЖДА ЋЕМО СЕ ЈОШ СРЕСТИ...
ПОСЕТИТЕ МЕ СА ВАШОМ ЛЕПОМ СУПРУГОМ!
ХВАЛА, ПРИНЦЕ! РАДО!
УХВАТИ УЗДЕ, А ЈА ЋУ ДА СКОЧИМ...
TALK & DARRY 3/30
ВАЖИ! ОБОЈИЦА МОЖЕМО ЈАХАТИ НА ЊЕМУ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved
ПОЛАКО, ДА ГА НЕ УПЛАШИМО!
НИШТА НЕ БРИНИ!
МОЈ ЈЕ!
САД!
НИЈЕ БАШ СВЕ БИЛО ТАКО ЛАКО...
ЊИИИИИ!
!
TALK & DARRY 3/31
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved

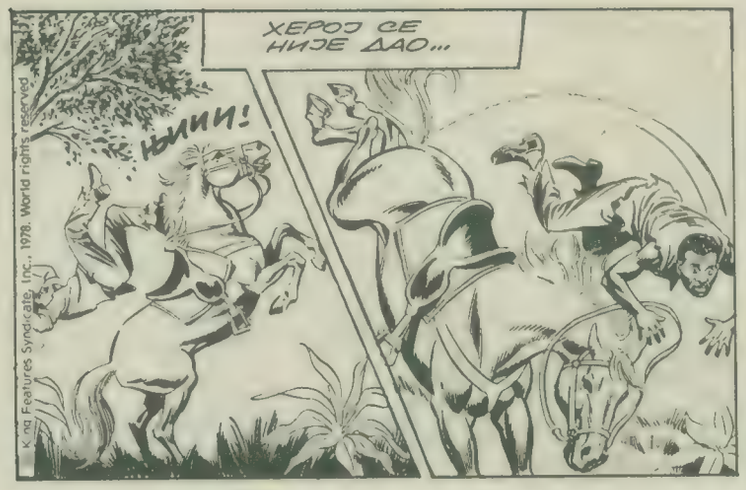
ХЕРОЈ СЕ НИЈЕ ДАО...
ЊИИИ!
King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

КАД ЈЕ МАК НАНИШАНИО, ДЕМОН ЈЕ СКОЧИО...
ГРРР!

ХЕРОЈ! ДЕМОН!
КО ЈЕ ОН?
РЕЋИ БУ ВАМ ОНО ШТО ЗНАМ, АЛИ ТО НИЈЕ МНОГО...
FALK & BARRY 4/3

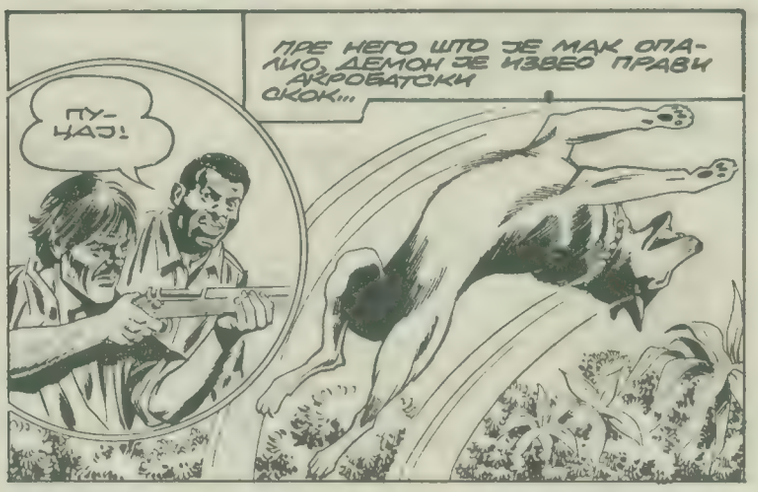
ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ МАК ОПАЛИО, ДЕМОН ЈЕ ИЗВЕО ПРАВИ АЏРОБАТСКИ СКОК...
ПУ-ЦАЈ!

ФАНТОМ ГА ЈЕ НАУЧИО ДА СКОЧИ КАД ГОД СЕ НАЂЕ ПРЕД ПУШКАНОМ ЦЕВИ...
FALK & BARRY 4/4
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО ОВО?
ФАНТАСТИЧНО!

ПСЕТО ЈЕ ПОТПУНО ЛУДО!
К'О ДА ЈЕ ИЗ ЦИРКУСА!

FALK & BARRY 4/5
ЈАО!

ААА!
ПУЦАЈ! 'АЈДЕ
МОГУ И ТЕБЕ ДА ПОГОДИМ!
ДРЖИ СЕ!
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

МАК, ПУЦАЈ!
НЕ... ШТА АКО ПОВРЕДИМ ТЕБЕ?
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved.

УПОМОЋ!
НЕ МИЧИ СЕ!
FALK & BARRY 4/6

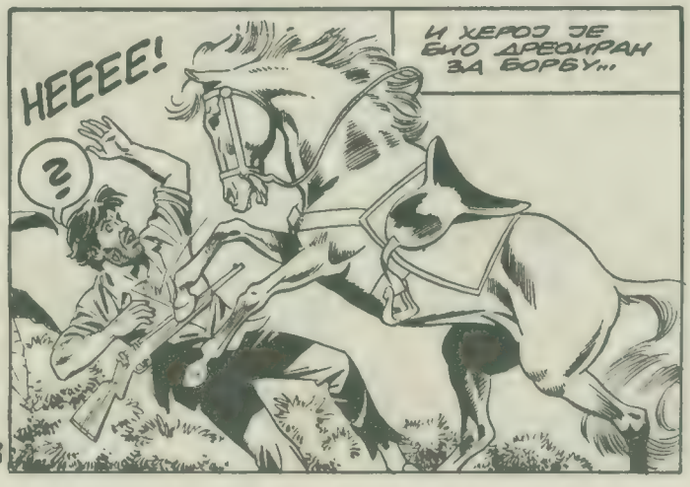
НЕЕЕЕ!
?
И ХЕРОЈ ЈЕ ЕНО ДРВОИМАН ЗА БОРБУ...

18

МАК...СКЛОНИ ГА...
ПОБИЋУ ОВЕ ЛУДЕ ЖИВОТИЊЕ!
ОХ! ПУЦЊИ!
БУМ! БУМ!
FALK & BARRY 4/7
УХВАТИО СИ ГА! ОДЛИЧНО, ДЕМОНЕ!
СКЛОНИ ГА ДОК МЕ НИЈЕ УЈЕО ЗА НОС!
АВ!
FALK & BARRY 4/8
ГДЕ ТИ ЈЕ ДРУГАР?
ЗБРИ-САО К'О МУЊА! МОЛИМ ВАС...
ЗАИСТА, МАК ЈЕ ИЗБЕЗУМЉЕНО ЈУРИО...
МОРАМ УМАЋИ...
ЕВО ЈОШ ЈЕДНОГ, ВИК-СЕ!
А САД ПО ТРЕЋЕГ!
ЈУРИ МЕ МАСКИ-РАНИ УБИЦА! УПОМОЋ!
ИМА ФАН-ТОМОВ ЗНАК ЛОБА-ЊЕ!
FALK & BARRY 4/10
РАЗУМЕТЕ ЛИ МЕ?
ШТА ПИЈУТЕ? ПОМОЗИ-ТЕ!
ФАН-ТОМ ГА ЈУРИ!
ДА! ПОГЛЕДАЈ МУ ОБРАЗ!
FALK & BARRY 4/11
ЕВО ГА!
МОРАМ САМ ДА СЕ СНАЛАЗИМ!
?!
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

БАЦИ ОРУЖЈЕ И ДАЈ МИ КОЊА... ИЛ' БУ ПУЦАТИ!
ШТА МИСЛИШ, ГДЕ БИ СТИГАО АКО ПОВРЕДИШ ДЕЧАКА?
!
TALK & BARRY 4/12
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved

ТО ЈЕ МОЈА БРИГА! ПОСЛУШАЈ МЕ! БЕЗ ТРИКОВА!
ЕЈ! ШТА РАДИШ?
ОНО ШТО СИ РЕКАО!

КАД ЈЕ ФАНТОМОВО ОРУЖЈЕ ПАЛО ПРЕКО ЗИДА...
!
!

TALK & BARRY 4/13
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved

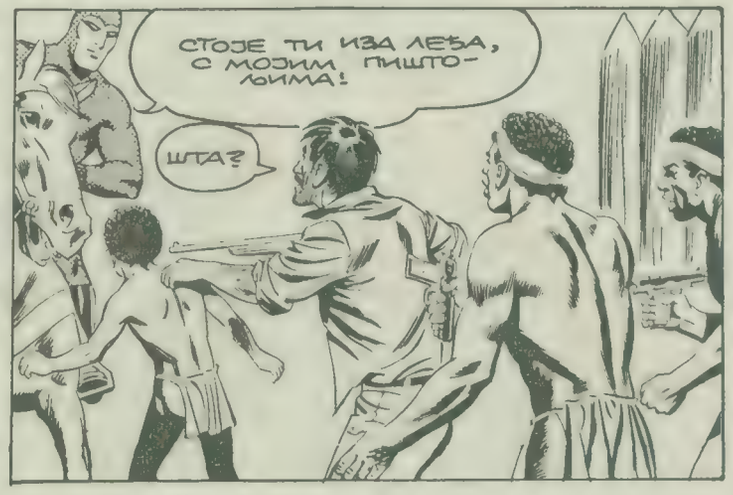
СТОЈЕ ТИ ИЗА ЛЕЂА, С МОЈИМ ПИШТОЉИМА!
ШТА?

МЕК СЕ ЗА ЧАСАК ОКРЕНУО...
ХА! ГА ОНИ НЕ ЗНАЈУ НИ КАКО ДА ГА ДРЖЕ!
TALK & BARRY 4/14
© King Features Syndicate, Inc., 1978 World rights reserved

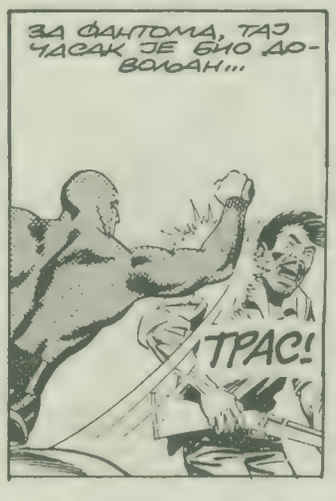
ЗА ФАНТОМА, ТАЈ ЧАСАК ЈЕ БИО ДОВОЉАН...
ТРАС!

ОВАКВО ОРУЖЈЕ ЈОШ НИСМО ВИДЕЛИ!
ДОБРО СТЕ ПОСТУПИЛИ! ПОМОГЛИ СТЕ МИ!

САД СУ ТУ СВА ТРОЈИЦА! ПУКОВНИЧЕ, ЕВО!
ВРАГА-ЈУ СЕ ТАМО ОДАКЛЕ СУ ПОБЕГЛИ -У ЗАТВОР!
КО ЈЕ ОВАЈ?

ТО СЕ И ЈА ПИТАМ, ПРИНЧЕ! ЗНАТЕ ЛИ ВИ?
ВЕОМА МАЛО, ВИКСЕ!

TALK & BARRY 4/15
А ШТА ИМ ЗНАЧЕ ТИ ЗНАКОВИ НА ОБРАЗИМА?
ТО ЈЕ ФАНТОМОВ ЗНАК! НЕБЕ ГА ИЗБРИСАТИ! ЗНАК ОСТАЈЕ ВЕЧНО!
КРАЈ
© King Features Syndicate, Inc., 1978

ЖЕЛЕ ЗЕКА
ПОНОВО НАГРАБУЗИ
5 РОЛШУА!
50 МАЈИЦА!
50 БЛОКОВА!
5x BMX
BMX
ГЛАВНА НАГРАДА
ТВ КОЛОР
10 СЕТОВА ЛЕГО КОЦКИ!!!

ДЕТЕ ЈЕ ОТАЦ ЧОВЕКА

КАД САМ НЕНАД НЕША МИЛОСАВЉЕВИЋ

Одрастао сам у оном делу Ниша који се зове Чаир, а најважније место за мене, кад сам био дете, био је један велики парк. Он је био наше царство. Све породице које су живеле у том крају имале су по двоје и више деце, па су се млађи дружили са млађима, а старији са старијима. Били смо упућени једни на друге да се сами забављамо јер у то време, није било клубова, дискотека, кафића... У мојој улици свако је, веровали или не, знао да свира неки инструмент. Било је срамота ако то не умеш.

Као сасвим мали тешко сам се разболео и у болници у Ровињу лежао сам пуних пет година. Тамо сам научио да свирам усну хармонику, ваљда зато што сам био непокретан и ниједан други инструмент нисам могао да држим у рукама. Када сам се вратио кући, свирао сам сасвим добро. Касније је мој отац купио мом брату клавијатурну хармонику, па, пошто он није волео да вежба, ја сам је присвојио.

Био сам толико очаран музиком да је постојала опасност да се сасвим издвојим и затворим у свој усамљенички свет. Можда и због тога што сам се и по природи, а и по физичком изгледу, разликовао од других дечака. Међутим, спасло ме је то што сам од родитеља наследио способност да се дружим. Припадам огромној породици која ради све заједно: када се купује аутомобил – купују га сви заједно, када се градила викендица – сви су градили викендицу, све тече, сви ујаци, читава фамилија. Тако смо живели и ми клинци.

НЕША биографија није нарочито дугачка, а све важно о себи док није постао професионални музичар, испричао је у свом програму о детињству. О плочама се све већ зна, па зато да кажемо нешто о оном што је сада актуелно. Неша је написао музику за позоришни комад „Нечисте крв" који се управо припрема у Народном позоришту у Врању, а написао је и музику за комад „Поинц Растко – монах Сава" који се са великим успехом приказује у позоришту „Бошко Буха" у Београду. Музике је рађена по мотивима православне литургије али на савремен начин. – Требало је стиснути петљу, па се после Мокрањца упустити у тако нешто. И, ја, ето, стиснуо! – каже Неша. И зато му треба стиснути – руку.

Баш тада појавили су се „Битлси". За нас нешто потпуно страно. Старији од нас боље су схватали тај покрет, па сам брата стално „гушио" да ми објашњава шта је то. Сећам се, прочитао сам један чланак где се каже: „Девојчице су чупале косу..." Никако ми није било јасно зашто чупају косу кад слушају музику – појма нисам имао! То је, дакле, била ера гитаре и онда сам ја брже-боље гледао да некако дођем до ње јер су већ неколицина из моје улице знали озбиљно да свирају. За кратко време научио сам и ја и онда смо се буквално свако вече скупљали у „Микином дворишту" – тако смо звали двориште једне наше другарице, најлепше у крају, где смо могли да будемо на миру, да нам нико не смета. Скупимо се, нас двадесетак клинаца и онда се пева и свира и помало удвара девојчицама до касно увече. Скидао сам песме Ибрице Јусића, Хегедушића, Арсена Дедића, све што би се прво појавило.

Онда сам осетио неодољиву жељу да и сам компонујем. Осећао сам да и ја не-

Серија емисија „Детињство" траје већ пуне четири године на Првом програму Радио Београда, сваке среде од 12.30 до 13.00 часова. Различити људи различитих генерација, професија и животних судбина причају о томе како је било некад. КАД СУ ОНИ БИЛИ МАЛИ. Њихова сећања, њихове живе речи, претопили смо у приче. Емисије на Радију и приче у „Забавнику" припрема и уређује Светлана Ненадовић.

БИО МАЛИ:

што могу да кажем. Кад напишем песму одсвирам је пред свима, да видим како ће је друштво примити и, мало-помало, увлачио сам се у свет музике. За музику се нисам школовао. Отац ми то никако није дозвољавао јер је сматрао да је живот музичара – цигански живот, тако је баш говорио. Хтео је да завршим неки занат, да ме изведе на пут и он је завршио са мном.

А ја сам био сав у неком стваралаштву. Рецимо, бавио сам се и ракетомоделарством. Обожавао сам физику и хемију, али сам учио само оно што је мене занимало. Просто је невероватно, како човеку, кад га нешто занима, није ни потребан професор! Седнеш и научиш сам оно што ти треба. Бежали смо са часова да испалимо ту ракету коју сам ја правио месец дана и онда се сви радујемо. Да се не бавим музиком, можда бих се бавио науком јер то је нешто што човека тера да непрестано експериментише, да направи нешто ново, да нешто буде другачије.

За сваку ракету тачно знам зашто сам је направио, шта сам хтео од свега тога. Било шта да радиш у животу то је велика радост и мораш у све да унесеш пуно љубави, пуно радости, и онда то мора да буде добро јер то си ти. Штос је управо у томе да човек некако нађе тај свој мали пут, да нађе себе, па, ако ти неко било шта нажао учини, то је нормално, то је живот, мора да ти учини, мора неко да те истуче и мора неко да те увреди. Мора све да ти се деси, али не сме ништа да те омете, да те обори.

Када сам уписао средњу школу, почео сам озбиљно да вежбам клавир. Занимала ме класична музика. Сећам се да ме је професор Сотировић, још у основној школи, повремено просто киднаповао са неког часа и одводио у музички кабинет где ми је пуштао, рецимо, „Влтаву". И сад се сећам како ми је причао о „Влтави": „Видиш, то тече бистри поточић... Јеси ли икад видео како неки поточић прелази преко каменчића?" Онда ми описује каменчиће, па боју воде, па све шта се заправо дешава, скреће ми пажњу на све елементе музике, повезује звук и слику. И када те неко научи да претапаш музику и слику једно у друго, помогао ти је да схватиш уметност. Уметност је, у ствари, емоција коју човек има и коју даје, а да ли ће она бити у облику музике, поезије или сликарства – то је већ ствар дара или случаја – где ће то из огромног лонца да процури.

Ја сам, ето, нагло почео да вежбам клавир. На жалост, нисам имао свој, па сам одлазио код комшија: они су радили, мене остављали да им чувам стан а ја сам по осам сати само свирао.

Ишао сам у средњу техничку школу, саобраћајни смер, али сам се углавном дружио са људима из музичке школе. Чак сам молио и да певам у њиховом хору.

Када сам завршио средњу школу, покушао сам да наговорим оца да ме некако упише на Музичку академију, али он је гледао по сваку цену да ме запосли. Чак ме је једном убацио да радим као кондуктер у „Ниш експресу". Радио сам три дана а четвртог сам побегао. Рекао сам да идем да купим пљескавицу и више се нисам вратио у аутобус. Схватио сам да ће отац поново покушати негде да ме запосли и да од музике неће бит ништа, па сам се уписао на Факултет заштите на раду!? У ствари, хтео сам да студирам да бих себи дао времена да свирам. Завршио сам тај факултет, али сам планski губио године, планski их давао, хтео сам да што дуже студирам како бих добио шест година, то време које је отприлике потребно да човек може да постане независан и да се бави послом који воли.

Почео сам мало озбиљније да се бавим музиком, писао сам музику за позоришне комаде, у почетку за аматерска позоришта, стално сам свирао, ови из „Лутајућег срца" стално су ме вукли са собом, па сам свирао пред њихов концерт као нека врста соло предгрупе. Тако сам још почетком седамдесетих упознао „даске које живот значе" и то ми се много свидело. Када бих се поново родио, исто бих урадио.

Шта се догодило са једрењаком „Марија Целеста"

ТАЈНА КОКОШКЕ У ЛОНЦУ

На палуби се сушио веш, у трпезарији су стајале шоље са остатком топлог чаја, шпорет је био врео, па ипак на једрењаку који је плутао насред Атлантика није било живе душе

Прича о једрењаку „Марија Целеста" углавном је позната. То је један од оних догађаја без којег је књига о поморским мистеријама непотпуна, загонетка која је својевремено узбудила светску јавност. Чак и касније тајна „Марије Целесте" многима није дала мира. Шта све нису чинили да је одгонетају. Једном од њих то је пошло за руком.

Треба се подсетити догађаја.

Капетане, нешто није у реду!

Почетком децембра 1872. године једрењак „Деиграција" под заповедништвом Дејвида Рида Морехуза превозио је робу из Њујорка за италијанске луке.

У тренутку када је први официр Оливер Дево скренуо пажњу капетану на једрењак који плута на хоризонту „Деиграција" се налазила око 800 километара од португалске обале.

– Капетане, са оним једрењаком нешто није у реду! Као да на њему нема живе душе! – рекао је Дево пружајући Морехузу дурбин.

– Вероватно се посада напила – узвратио је капетан и окренуо дурбин према хоризонту.

После дужег осматрања промењено је мишљење. Чак и да је посада припита то није смео да учини кормилар, у крајњем случају ни капетан. Морехуз је наредио да „Деиграција" промени курс и заплови према једрењаку. Можда је на броду епидемија, пролетело му је кроз главу, људима треба помоћи.

Чим се „Деиграција" приближила циљу, на прамчаном боку једрењака лако је могао да се уочи његов назив – „Марија Целеста".

Капетан „Деиграције" покушао је неколико пута да дозове посаду једрењака. Узалуд, брод је као уклет плутао тамо-амо. Морехуз је наредио првом официру Девоу да спусти чамац и да са неколико чланова посаде пређе на „Марију Целесту".

Прво што је Дево уочио на палуби био је веш који се сушио на конопцу. Посада је ту, закључио је, али где?! На његове гласне позиве нико се није одазивао. Само се чуло клопарање точка за кормиларење. Никога није било ни у кабинама за спавање, празна је била и трпезарија. После десетак минута први официр са „Деиграције" утврдио је да на „Марији Целести" нема никога.

Поред веша на конопцу, Девоа је запрепастила и чињеница да су на столовима у бродској трпезарији стајале шоље у којима је још било мало топлог чаја! Шпорет у кухињи био је врућ. У лонцу се кувала кокошка! У морнарским кабинама висила је окачена о зид опрема посаде. На сличан призор Дево је наишао у магацину: био је препун намирница и боца алкохола.

На столу у капетановој кабини налазио се уредно вођен дневник. Као последњи датум био је уписан 24. новембар 1872. године, а то је било дестак дана пре него што је „Деиграција" наишла на „Марију Целесту"! Првом официру Оливеру Девоу чинило се да сања. Ако су сви чланови посаде и капетан напустили „Марију Целесту" пре десет дана, како је могуће да је шпорет у кухињи топао и да се у лонцу кува кокошка!

Било је очигледно да је посада напустила „Марију Целесту" само који час раније јер су на броду недостајала два чамца за спасавање. Ако је тако, а само тако може да се објасни оно што су видели, онда су чамци у близини, објаснио је Дево капетану Морехузу по повратку на „Деиграцију".

Морехуз се дао у потрагу за посадом „Марије Целесте", али без успеха. На крају је дигао руке и 13. децембра упловио у луку Гибралтара.

Неуспела истрага

Чим је стигао у Гибралтар, Морехуз је о свему обавестио лучке власти и поведена је истрага. Утврђено је да је „Марија Целеста" испловила из Њујорка 4. новембра 1872. под заповедништвом Бенјамина Брикса. Превозила је алкохол у Ђенову. Тужилац Соли Флуд

из Лондона одређен је да утврди шта се збило на „Марији Целести". Он је тражио и добио из Њујорка листу чланова посаде. Брод „Марија Целеста" дотегљен је у енглеску луку Саутемптон. Тужилац је прегледао сваки педаљ једрењака. Дошао је до закључка да се посада побунила против капетана, убила га и бацила његово тело у море, а затим у чамцима за спасавање напустила брод и касније страдала у невремену. Тако је досије брода „Марија Целеста" био затворен.

Новинари, пензионисани полицајци и стручњаци за поморска питања нису били задовољни истрагом. Многи су покушавали да реше ову загонетку о којој су писале готово све светске новине. Чак је и књижевник Конан Дојл пустио машти на вољу: случај је објаснио огромном хоботницом која је са брода одвлачила у море једног по једног члана посаде!

Затим је кренула прича да се брод насукао на вулканско острво па се сам одсукао. Било како било, власници „Марије Целесте" добили су брод назад, он је и даље пловио, али су се морнари тешко одлучивали да се укрцају на њега.

Пролазиле су године. Прича о „Марији Целести" пала је у заборав. Један човек, међутим, у тишини свог радног кабинета предано је проучавао детаљ по детаљ свега што је имало посредне или непосредне везе са „Маријом Целестом". Звао се Лоренс Китинг.

На крају је открио истину о судбини посаде „Марије Целесте" истовремено доказујући површност истраге.

Кобни клавир

Шта се, заправо, догодило?

На „Марију Целесту" укрцало се само десет чланова посаде укључујући и капетана Бенјамина Бригса. Први официр био је Џон Халок, познатији на њујоршким доковима као „Балтиморски бик". У то време, међутим, био је прави подвиг наћи морнаре. Пловидба је била опасна, бродова више но што је требало, па су се капетани довијали на све начине да окупе посаду. Обично су то биле пијанице или презадужени морнари које су зеленаши, познатији као „трговци људима", нудили капетанима за новац. Задужени су невољно пристајали да се укрцају, а пијани касно долазили себи и узалудно се бунили кад би брод већ био на пучини.

Када је „Марија Целеста" 4. новембра испловила из њујоршке луке, на пут у Ђенову пошла је и капетанова жена. Због њене превелике љубави према музици на једрењак је укрцан клавир.

Капетан Бригс једва је нашао пет морнара. Прискочио му је у помоћ пријатељ и позајмио му три своја морнара под условом да му их Бригс врати на пучини у близини Азорских острва. Пријатељ је био нико други до капетан „Деинграције" Морехуз! Њега већ добро познајемо!

Пловидба „Марије Целесте" била је мучна од првог дана. И посада и први официр Халок просто су лудели од певања капетанове жене. Узвраћали су јој мјаучући! Између капетана Бригса и првог официра долазило је до жестоких свађа, морнари су се опијали и за време једне олује брод се једва одржао. На несрећу, клавир се преврнуо и пригњечио капетанову жену. Сутрадан је издахнула.

Бригс није дозволио да се тело покојнице баци у море. Желео је да га допреми у Европу што је, наравно, било неизводљиво. Морнари су побеснели и бацили леш преко бродске ограде.

Видевши да је потпуно изгубио власт, а скрхан болом за женом, капетан Бригс скочио је у хладне воде Атлантика и нестао у његовим дубинама. Претходно је уписао у дневник све што се догодило тог дана, 24. новембра 1872.

На броду је настао лом. Морнари су се опили, избила је жестока туча. Први официр је предњачио. Морнара који му је нешто добацио ударио је гвозденом шипком, убио га на месту и бацио у море.

Тек када су се отрезнили и прибрали, морнари су схватили да им не гине тешка робија. Халок је предложио да се укрцају у чамце за спасавање и притаје на Азорским острвима. Пристала су да пођу само два морнара. Морнари са брода „Деинграција" одбили су. Придружио им се кувар Пембертон. Они су остали да чекају капетана Морехуза, како је и било договорено.

И дочекали су га. Када се једрењак „Деинграција" приближио „Марији Целести", момци су управо кували кокошку. Чувши шта се догодило а желећи да избегне невоље са полицијом и судом, капетан „Деинграције" запретио је својим морнарима које је позајмио капетану Бригсу:

– Изјавићете да сте све време били на мом броду јер сте на списку моје посаде! Кувара Пембертона пријавићемо као путника!

Ипак, капетан је направио једну, али велику грешку: није смео да исприча тужиоцу о остатку топлог чаја у шољама, врућем шпорету и кокошки која се кувала на једрењаку „Марија Целеста". Покушао је да створи мистерију, а постигао је супротно – изазвао је многе да се упусте у разрешавање тајне. Лоренс Китинг био је најупорнији: пажљиво проучавајући списак чланова посаде „Марије Целесте", трагајући за њиховим именима (готово сва на списку била су лажна) доспео је до једног правог – имена кувара Пембертона. У то време он је имао 84 године. Китинг га је нашао у једном селу у Енглеској. Некадашњи кувар живео је плашећи се сопствене сенке.

Пембертон је отворио душу и потписао изјаву молећи да се истина о „Марији Целести" обелодани тек после његове смрти. Тако је и учињено.

М. Тодоровић

Илустровао: Бранко Јовановић

КАРИЈЕРА: „Steely Dan"

ПОВРАТАК СТАРИХ ХИПИКА

Састав „Steely Dan" постојао је осам година а онда се, почетком осамдесетих, тихо распао. Међутим, публика није заборавила њихове плоче за које свих ових година влада изненађујуће интересовање

У њиховом случају тешко је говорити о саставу у класичном смислу јер су групу чинила само два члана, мултиинструменталисти Доналд Фејген и Волтер Бекер. Када су се разишли, сваки је наставио својим путем. Фејген је 1982. године објавио соло албум „Nightfly" који је већ добро оцењен, док се Бекер преселио на Хаваје и тамо се бавио продуцентским радом помажући групама као што су „China Crisis" или певачици Рози Вела.

– Срећа што је измишљен компакт-диск, па се наше старе плоче објављене на овом формату све више купују. Последњих пет година ја буквално живим од новца који добијам од продаје старих плоча. Оне, очигледно, снажно делују на људе, чак и на млађе. Да није било компакт-дискова, ја бих вероватно свирао у холу неког хотела – каже Доналд Фејген. И Волтер Бекер слаже се с њим: – Захваљујући новцу од продаје наших старих плоча све остало чиме се бавим изгледа као хоби.

И заиста, њихове аранжмански богате, загонетне песме и данас звуче врло модерно и довољно добро да привуку најразличитију публику. Управо зато недавно су објавили компилацију „Gold (Expanded Edition)" која је допуњено издање плоче објављене 1982. године по њиховом разлазу. Ту се налазе неки њихови концертни снимци као и две Фејгенове теме за филм, док је остатак материјала избор са концертних плоча. Ново занимање публике очигледно је охрабрило Фејгена да се врати на сцену тако да управо завршава нову соло плочу а продуцент му је Бекер.

– Тема је научнофантастична, а радња је смештена у блиску будућност, двехиљадиту годину. Не желим да поводом плоче кренем на класичну турнеју, направићу неку врсту ревијалног шоуа. Једноставно, плаши ме идеја да на концерту одсвирам 25 песама, јер сам се због таквих ствари својевремено и повукао. Први соло албум који сам снимио био је нека врста терапије. Имао сам невоља са компоновањем, снимао сам сваког дана а када бих то преслушао, ништа ми није било довољно добро. Осим тога, нисам успевао да успоставим баш најбољи однос са људима.

Срећом, све је то прошло, али требало ми је, ево, десет година да направим другу соло плочу. Нема много људи који себи могу да дозволе такав луксуз и десет година чекају инспирацију.

У исто време и Бекер припрема свој соло деби.

– Више нема сврхе чекати. Продуцирати туђе плоче сасвим је у реду, али то није прави посао за мене. Зажелео сам се да направим нешто своје и одлучио сам да на тој плочи први пут запевам. Сви музичари певају. Додуше, не очекујем превише од свог гласа – каже он.

Иако њих двојица поново почињу да раде заједно, група „Steely Dan" је коначно мртва. Припремајући компилацију „Gold" поново су преслушали сате и сате музике коју су својевремено заједно правили али се никада није нашла на некој од плоча. И нису ништа одабрали. Материјал којим у оно време нису

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

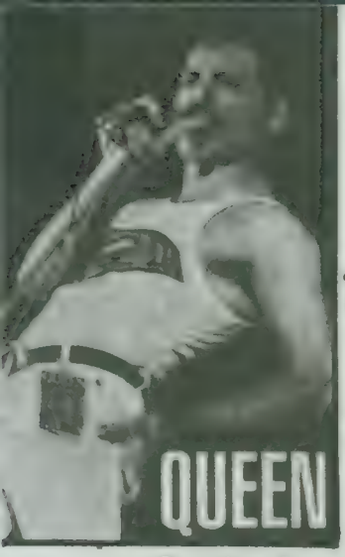

QUEEN

THESE ARE DAYS OF OUR LIVES

Sometimes I get to feelin'
I was back in the old days –
long ago
When we were kids, when we
were young
Things seemes so perfect – you
know?
The days were endless, we were
crazywe were young
The sun was always shinin' –
we just lived for fun
Sometimes it seems like lately
– I just don't know
The rest of my life's been –
just a shaw
Those were the days of our
lives
The bad things in life were so
few
Those days are all gone now
but one thing is true
When I look and I find I still
love you
You can't turn back the clock,
you can't turn back the tide
Ain't that a shame?
I'd like to go back one time on
a roller coaster ride
When life was just a game
No use sitting and thinkin'on
what you did
When you can lay back and
enjoy it through your kids
Sometimes it seems like lately
– I just don't know
Better sit back and go – with
the flow
Cos these are the days of our
lives
They've flown in the swiftness
of time
These days are all gone now
but somethings remain
When I look and I find – no
change
Those were the days of our
lives
The bad things in life were so
few
Those days are all gone now
but one thing's still true
When I look and I find, I still
love you.

били задовољни очигледно им ни сада не одговара за објављивање.

Двојица хипика који су у историји рок музике остали забележени као перфекционисти и изузетно педантни аутори, за све ове године нису нимало изменили своје критеријуме.

П. Ј.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

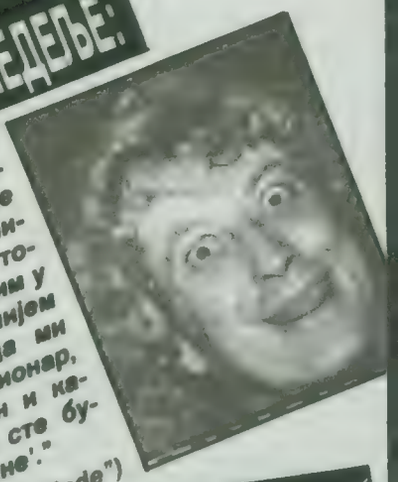

„Данас је већина група опседнута здравим животом. У наше време било је другачије. Дешавало ми се током турнеја да седим у хотелском бару и пијем целу ноћ, а онда ми приђе рецепционар, донесе телефон и каже: 'Наручили сте буђење, господине'."

Ноди Холдер („Slade")

ТО СУ ДАНИ НАШИХ ЖИВОТА

Понекад ме ухвати осећај
Да сам се вратио старим
данима – давно прошлим
Када смо били деца, када
смо били млади
Знаш, све је тако добро
изгледало
Дани нису имали краја,
били смо луди, били смо
млади
Сунце је увек сијало,
живели смо за забаву
Понекад изгледа као да је
било јуче, просто не знам
Остатак мог живота је био
– само шоу.
То су били дани наших
живота
Лоших ствари у животу је
било тек неколико
Ти дани су сад прошли, али
једно је тачно
Кад погледам, откријем да
те још волим
Време не можеш зауставити,
плиму не можеш вратити
Није ли то срамно?
Волео бих да се вратим на
још један круг вртешком
Када је живот био само
игра
Не вреди седети и мислити
о ономе што си радио
Кад можеш да се завалиш и
уживаш у својој деци
Понекад изгледа као да је
било јуче – просто не знам
Боље је сести и препустити
се струји
Јер то су дани наших
живота
Брзо протекли са временом
Ти дани су сада прошли, али
нешто остаје
Кад погледам, откријем –
нема промене
То су били дани наших
живота
Лоших ствари у животу је
било тек неколико
Ти дани су сада прошли, али
једно је још увек тачно
Кад погледам, откријем да
те још волим.

Текст и музика: Queen

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче!

Молим те да објавиш које су плоче снимили Крис Риа и Леонард Коен.

Исидора из Земуна

Крис Риа је снимио ове плоче: „Whatever Happened To Benny Santini?" (1978), „Delicts" (1979), „Tennis" (1980), „Chris Rea" (1982), „Water Sign" (1983), „Wired To The Moon" (1984), „Shamrock Diaries" (1985), „On The Beach" (1986), „Dancing With Strangers" (1987), „The Best Of Chris Rea-New Light Through Old Windows" (1988), „The Road To Hell" (1989), „Auberge" (1991).

Леонард Коен појавио се половином педесетих година са својим првим збиркама песама, а затим је постепено прешао на музику. Прву плочу „The Songs Of Leonard Cohen" објавио је 1968. године, а за њом следе „Songs From A Room" (1969), „Songs Of Love And Hate" (1971) „Live Songs" (1973), „New Skin For The Old Ceremony" (1974), „Death Of Ladies Man" (1977), „Recent Songs" (1979), „Various Positions" (1984) и „I'm Your Man" (1988).

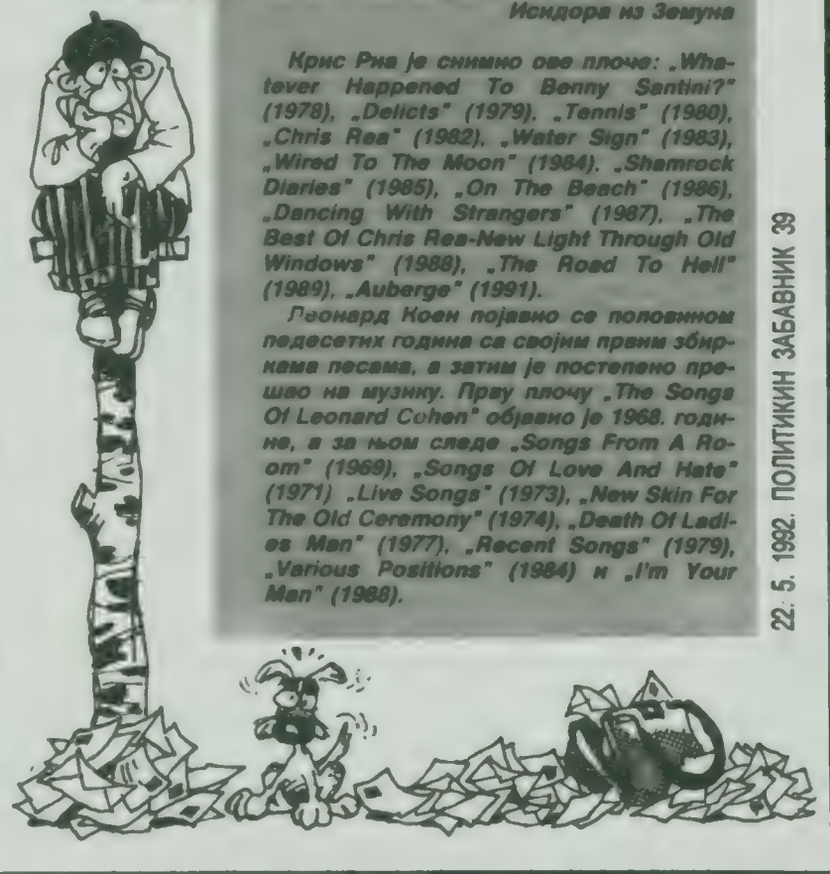

Сові

КОБИ ПРИЈАТЕЉ ЗАУВЕК

Када га видите први пут, нисте сигурни да ли је птица, вук, веверица или лисица: ретко ко из прве погоди да је реч о псу који ће стећи дуговечну славу пошто је имао ту срећу да буде изабран за главну маскоту XXV олимпијских игара

Када је „рођен" Коби, већина Каталонаца била је разочарана. „Зар да та креатура представља Барселону и Каталонију?! Било је питање које се често постављало у штампи, у радио и тв емисијама. Чини се да је тог 21. јануара 1988, када је Коби изабран за маскоту XXV летњих олимпијских игара у Барселони, читава Шпанија била огорчена, сви сем чланова жирија који су се у конкуренцији пет маскота определили баш за њега.

Објашњење да је Коби (име је добио од скраћенице организационог комитета Игара у Барселони СООВ), умиљат пас, пас лакрдијаш, пас кловн, кога красе и најлепше људске особине, није могло да задовољи Шпанце јер та модернистичка креација у две димензије више је личила на неуспеле покушаје неког трогодишњака да нацрта свог кућног љубимца, него на маскоту коју би требало да заволи цео свет и која би, на крају крајева, организаторима Игара требало да донесе више десетина милиона долара.

Миро и Пикасо заменили Дизнија

Али, показало се да је жири учинио праву ствар кад је ставио свој углед на коцку кладећи се на рад Хавијера Марискала, данас четрдесетдвогодишњег сликара на кога су веома утицали каталонски геније Хуан Миро и, наравно, Пабло Пикасо. Чланови жирија уздали су се у Марискалове креације предмета за свакодневну употребу, које су добиле највећа признања на великим изложбама у Немачкој („Документа") и Француској („Нове тенденције") и патриотизам Шпанаца који ће морати да цене „заоставштину" Мироа и Пикаса. И, показало се да су били у праву.

Коби је убрзо добио и трећу димензију, са плаката и постера сишао је међу Каталонце, шетајући улицама Барселоне, стојећи у излозима. Барселона је почела да се навикава на пса лакрдијаша.

Већ следећа анкета показала је да 50 одсто житеља Барселоне прихвата Кобија, а у септембру 1989. већ је 90 одсто испитаника гласало за њега.

Марискал је зато решио да свог веселог, дружељубивог и срдачног јунака оживи и да га анимира правим покретима. Од 1. јануара 1992. почео је да се приказује цртани филм и да се продају књиге-стрипови (формат и повез као Астерикс и Тапични Том) у којима је Коби главни јунак. „Коби трупа", како се стрип и цртани зову, Марискал је осмислио у свом дизајнерском студију а на тексту и режији раде са њим познати комичари позоришне трупе „Ел Трисикле".

Коби и његова екипа су необична дружина која са симпатичном природношћу и здравим разумом решава и највеће невоље. Негативни лик, доктор Нормал и његов наказни помоћник Дон Тамино смишљају и спремају клопке које Коби трупа успешно отклања. Вечна тема

КОБИ

Јединствена маскота XXV олимпијских игара у Барселони. Радостан, дружељубив, срдачан и помало стидљив. Нимало агресиван и увек са осмехом на лицу, Коби некада стидљиво држи руку преко уста а други пут раширених руку узвикује „Amigos para siempre" („Пријатељи заувек")! Од јануара 1992. оживео је у стрипу у анимираном филму и, што је још важније, више није – сам!

ЂОРЂИ

Културан и учен, будући инжењер. Воли музику, књиге, слике. Домишљат и сналажљив, увек успешно разрешава све тешкоће. Уме да вози ауто, брод и авион.

НОСИ

Интелигентна, лукава, хладна и прорачунљива, понекад отресита и неуморна. Бројеви су њена специјалност. Надмоћна у руковању свим техничким уређајима: компјутерима, видеом, телефоном, колима...

БИЋО

– Независан и веран. Снагу и чврст оклоп стиче посебним начином исхране: једе шрафове, цигле, папир, једном речју – све на шта наиђе.

ПЕТРА

Препаметна и пуна идеја, Петра је маскота Параолимпијаде – Олимпијаде за параплитичаре која ће се одржати између 3. и 14. септембра ове године, такође у Барселони. Веома је своједлава и уображена, али увек спремна да помогне.

КАЋАС

Снажан као Херкул. Десетобој је његова омиљена олимпијска дисциплина и његова страст. Поред тога што је атлета, веома је несташан и непоправљив романтичар.

ДОКТОР НОРМАЛ

Оштроуман и маштовит, али машту користи за смишљање опаких смицалица. Глава му је пуна изопачених идеја.

Ужива у својој злоби, уништавању природе и истребљењу животиња.

АЛИМАЊАСИ

Следбеници Доктора Нормала, заправо су његова технолошка мутација, физички продужетак његовог зла. Када могу, нападају, уништавају и пљачкају све, а када су у групи, несавладиви су.

СОБРИНА

Једноставна, добра, наивна и нежна. Свеједно јој је шта други мисле. Прилагођава се свакој ситуацији и све јој изгледа супер. Пре свега, Собрина је веома, веома женствена!

ДОН' ТАМИНО

Лењ, поспан и убитачно досадан. Воли да рије по отпацима и ђубришту. Уме да се претвара. Омиљене маске су му облаци дима, мужне мисли и густа течност.

борбе између Добра и Зла разрешава се увек у корист добра, као и у свим поучним причама. Радња се одвија, наравно, у Барселони, олимпијској престоници. Поред Кобија, чија се права личност открива овим цртаним филмом кроз његов глас, понашање, кретње и идеје, сви његови другари су оличење различитих људских особина.

Носи задужења за уметнике

Међутим, Кобијев успех мериће се тек годину дана после Игара у Барселони,

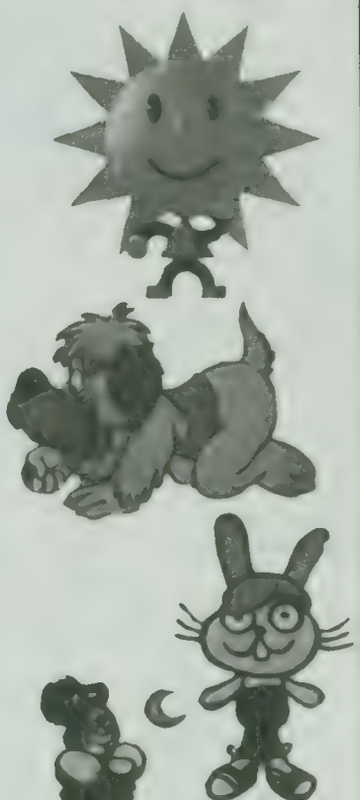

Ривали које је Коби поразио у борби за избор маскоте Игара у Барселони

када истичу права за коришћење његовог лика и када организатори израчунају колико им је новца донео Кобијев лик на златницима и сребрњацима, на постерима и графикама, на мајицама, упаљачима, беџевима, привесцима и на хиљаде других предмета који не само да дочекују госте Барселоне и Шпаније већ се увелико продају широм света.

Коби има 29 лица – по једно за сваки од 27 олимпијских спортова, једно у којем „глуми новинара" и једно најближе изворном решењу у коме није обучен и само му знак Игара у Барселони краси повелики стомак.

Ж. Б. – Т. И.

МИР

Уређује
др Зоран Живковић

Александра Јовановић

Жена до њега упорно је брбљала отужним гласом – о деци, псима, колачима, као да VMR-19 зна нешто о свакодневици, лепој или ружној. И име је полако заборављао откако је добио тај безлични назив, налик на етикету ласерског пиштоља. Предуго је био изван нормалног живота, тако да му се процедура пре уласка у овај отрцани аеробус која је захтевала навођење сврхе путовања учинила смешном. Након што је одговорио „туризам", двојица у сивим униформама закључила су да је реч о мање познатој врсти борилачког спорта и пожелели му пуно успеха на такмичењу.

Наравно, људи више не путују, седе у својим топлим капсулама, уживају у шареним холографијама Хаваја и гоје се синтетичким кокицама – тако је бар наслутио из приче неуморне салутнице. Али, знао је он и много више, предобро је познавао побуне незадовољних да би без резерве прихватио постојање старинског малограђанског мира. Мир – том отужном речју лако је могла да се дефинише његова професија. Само, она је за њега значила мир трулежи и полумртвих, спокој пун црних лажи, мир јачих над слабијим. Јасно је сагледао сву одвратност свог омрзнутог занимања, безнадежно. Изненада се сетио једне топле, давне сцене, болне због контраста са оним што ју је следило. Сетио се почетка у часу када се све завршавало.

Призор који је с тугом оживео одигравао се пре двадесетак година. Денис је стајао у белом, новом оделцу, поносни петогодишњак са знањем осам компјутерских језика, спреман за завршни тест који ће му, надао се, отворити врата престижне Академије свих наука. Отац и мајка добро су знали шта значи бити (или не) примљен у ту славну установу и њихова, иначе пријатна, лица јасно су одавала бригу. Дечак је чекао да га позову, опрезан и неповерљив, држећи две заштитничке руке. Отац га је благо продрмао: „Хајде, сине, не плаши се. Мерење личности није ништа опасно." Обоје су га пољубили – последњи пут, како се касније показало. Кренуо је не знајући да ће му то бити и последња искрена нежност у животу.

У лабораторији за мерење личности провео је три сата покривен жицама и металним фолијама пишући и причајући до изнемоглости. Када је све било готово, оставили су га самог у суморној чекаоници, а они, људи у сребрном, повукли су се у просторију са пуно меких јастука, коју је успео да осмотри кроз одшкринута врата. Њихов разговор није могао да се пречује.

– Мали је премија – говорио је високи – коефицијент му је нижи од 15, ово нисмо имали већ десетак година!

– У праву си, још од оног дрског кепеца Мајкла који је после ушао у одбор за заустављање III светског.

– Кладим се да ћемо моћи да га користимо већ после годину дана.

Тада није разумео разговор који га је послао на најстрожу обуку у изолацији и тишини и обележио му живот заувек. Данас је добро знао да је коефицијент социјалног побуђивања од 13М изузетно низак и да сличне вредности имају само Мајстори хибернације. Сазнавао је временом све више чињеница, прво да постоји занимање „одстрањивач немира", затим и да постоје људи – као што је он сам – који су предодређени за тај позив. Наиме, он и њему слични не само што нису ни на који начин могли да утичу на пораст друштвеног узбуђења, активирање код других, већ су је, свесно или несвесно, смањивали. Нису хибернатори били врста људи која се предвиђа или једва примећује, они су пре емитовали опипљиво

непостојање, заразну привремену смрт која се прима свим чулима и снажно делује. Денис је имао тај нежељени дар да смирује и био је стављен под надзор оног часа када су га открили.

После тог давног догађаја добио је дражесни надимак – VMR-19, живот у белој соби малих прозора и свакодневну тортуру све тежих вежби и опита. На крају је заборавио и прошлост и некадашње жеље, постао је сличан роботу у рукама Унутрашње службе, несвестан колико моћно оружје представља.

Први задатак, после десетогодишње обуке, био је осредњи немир у провинцији, где су људи обично мање агресивни, али и жељнији слободе. Прошетао је трасом обележеном по нацртима Службе, кроз масу побуњених. Одједном је набој спласнуо, дотад бучни и узнемирени људи застали су, тупо, на својим местима, а онда се безвољно разишли. Полако је учио да по вољи зауставља и шири своје чудно деловање, следили су нови задаци. Посећивао је проблематичне затворе, безброј побуњених градова, чак и луднице захваћене масовнијим нападима агресивности.

Све то трајало је до јуче, када се први пут суочио са накнадним последицама своје работе. Завирио је, случајно, у просторију са узорцима из ранијих акција и згрожено се сусрео са неколико зомбија укочених лица и мутних очију. Свакоме је око руке стајао картон са ознаком „Неповратна оштећења". Сад је схватио да електроде које су његови послодавци носили при сваком сусрету са њим нису биле намењене мерењу, већ заштити од Денисових моћи. Згађен и бесан, после толико времена, зграбио је неколико ствари које су му припадале и излетео из зграде заледивши чуваре у пролазу. Сад је седео у аеробусу и покушавао да одговара на питања дебеле госпође жарко желећи да је учутка, макар и она добила онај језиви поглед тела без душе.

Изненада, аеробус поскочи, затресе се и поче мучевито да пропада. Чуо је вриштање путника који су заклањали главе, као да ће их то спасти од смрти у смрсканој летелици. Дениса захвати очајање, страхота чињенице да ће умрети, а није ни живео, не открившти ни делимично сврху свог јадног постојања. Ипак, решио је да помогне бар осталима кад не може себи. Након неколико секунди био је окружен мирним, патетично сигурним лицима која незаинтересовано зуре кроз прозоре који ће се распрснути у хиљаде комада за неки трен.

Ужас који га је грчио, не дајући и Денису да заборави, ипак поче да нестаје. Замени га чудно полуолакшање што ће и он најзад наћи тај непобедиви мир, какав је хиљадама прибавио.

* * *

Унутрашња служба имала је још од оснивања добре стрелце и они су овог пута поштено зарадили своје високе награде. Додуше, погодити спору, застарелу летелицу није за стручњаке било нешто више од рутинског задатка. Након њеног пада у Службу се брзо врати уобичајена организација и расположење. И они су сада били мирни.

Илустровао: Добросав Боб Живковић

ЕНИГМАТИКА

Уређују: М. Јеленковић и З. Зељковић

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Уместо уобичајених описа, дајемо вам већ готова решења која треба да сместите у лик укрштенице. Уколико сте исправно решили укрштеницу, у првом водоравном реду, добићете име и презиме америчког глумца са слике. Овај младић је освојио срца многих улогом Дилана у ТВ-серији „Беверли Хилс".

АБОНЕНТ, АЕРОБИ, АРЕНАНТ, АСТАТИН, АТЕ, АЋИМАЦ, АЦА, АЧ, ВАТИН, ВОТ, ВРЕТЕНАРИ, ДЕРЕТИЋ, ЕА, ЕМЕРИК, ЕРИНА, ЕТ, ИНЧ, ИО, ЈАРАМ, ЈЕМЕНАЦ, КРЕМАТОРИЈУМИ, ЛЕ, ЛОВНО ПОДРУЧЈЕ, НАМИРИТИ, ОВАЦИЈЕ, ОЈ, ОПРЕМА, ОС, ОТИ, ПАТИКЕ, ПЕТИЦИЈЕ, ПЛАСТ, ПОВИЦИ, ПРИ, ПС, РАНИЈЕРИ, РАСТАНАК, РТИ, САВА, САЛА, СТОЛИЦА, ТИТАНИК, ТОРИНА, ТОТ, ТРЕСТИ, ТРИ, УПРАВА, ЧАУРИЦА, ЧИСТАЧИ.

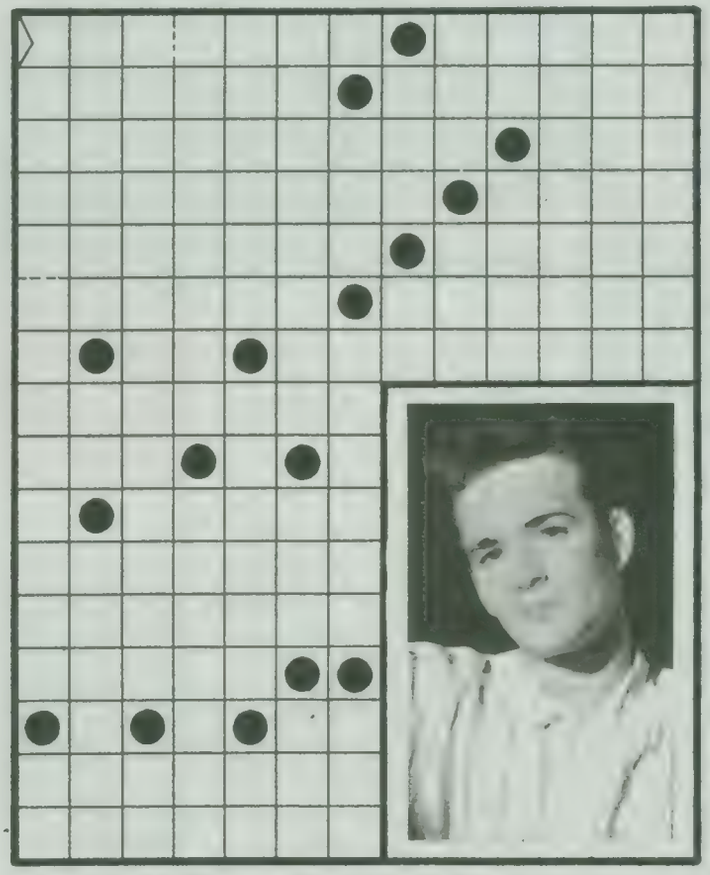

ЗА ОШТРО ОКО

Два предмета са левог цртежа нашла су се и на десном. Видите ли који су?

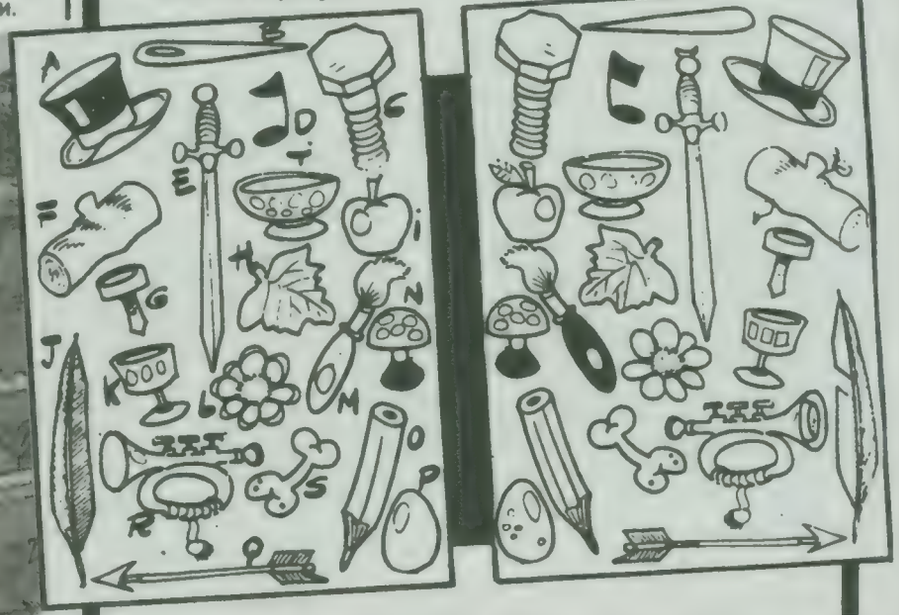

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

КОЊЕ ОПЕРИШУ, ЗАР НЕ?

Грађују им пејсмејкере и вештачке кукове, лече од рака, продужавају кости, оперишу од киле, воде на „затезање" коже...

Шта да ради јеж (Erinaceus europaeus) када се разболи? Да иде у болницу. Најбоље у најбољу, а таква се налази у Ејлзберију, седамдесетак километара од Лондона, и зове се Сент Тигивинкл (према јежу из басни Енглескиње Беатрикс Потер).

Готово да нема те болести која се у Сент Тигивинклу не лечи. Кад јеж сломи ногу (на пример у саобраћајној незгоди безазленије природе) најпре иде на рендген, а затим у гипс. Када, чешће него што би човек помислио да је могуће, пати од компликација на дисајним путевима, прикључују га на вештачка плућа. Огроман је и број тровања пестицидима. И, шта онда? Најпре му, онако за почетак, испумпају стомак... Ту, недавно, забележен је и случај јежа који је добио килу. Треба ли уопште напомињати да је болесник успешно оперисан?

Камиле из Судана

Најстарију здравствену установу за животиње основао је још 1778. године енглески краљ Џорџ III. Био је то ветеринарски факултет при Универзитету у Хановеру. Џорџ се на овај корак одлучио незадовољан стручном негом коња. (Иначе се, што је за ову причу неважно, али уопште узев занимљиво, касније испоставило да је Џорџ сасвим луд, због чега је морао да се одрекне како бриге о коњима, тако и престола.)

Углавном, у Џорџово доба Факултет је имао 26 студената и једног професора. Данас Ветеринарски факултет из Хановера има 127 професора, преко две хиљаде студената и једна је од најугледнијих установа ове врсте у Европи. Од 1957. при факултету ради клиника за мале и велике животиње која располаже савремено опремљеним хируршким салама, радиолошким апаратима и лабораторијама.

Кроз клинику сваке године прође 15.000 пацијената. Ту папагаје оперишу (пошто им, претходно, дају анестезију), а свиње порађају царским резом. На листи пацијената тренутно се налазе четири камиле из Судана. Камиле нису болесне. У току су испитивања која би требало да пруже одговор на то како им побољшати исхрану и начин одгајања јер с камилама из Судана нешто није у реду: нити су здраве као некад нити се размножавају колико би требало.

Операциони сто за коње одговарајућихе димензија: три са три метра. И екипа је увек одговарајуће бројна – никада мање од петнаест ветеринара.

Што се коња од којих је све почело тиче, и за њих су се времена страховито променила. Данас их, рецимо, у Хановеру оперишу чак и од грчева и болова изазваних обољењима црева, жучног мехура, слепог црева и тако даље (стручно: колика). Операциони сто је одговарајуће величине (три са три метра), хируршка екипа никада нема мање од петнаест чланова, а у току захвата куцкају и пулсирају сви они апарати који и код људи бележе рад виталних органа.

Сама операција је, по правилу, мање-више рутинска. Критичнија је, у ствари, фаза реанимације. Пре него што се пробуди из наркозе, коња преносе на специјални гумени душек и везују каишевима. Циљ је да се, у случају да се пацијент уплаши, избегне и ублажи сваки нагли покрет, услед којег би шавови могли да попуцају. У једном броју америчких клиника у току су експерименти са реанимацијом коња у базенима.

Посебни авиони за фокице сиротице

Варварска времена када су коње убијали чим сломе ногу заувек су прошла. Мада је то крај каријере за сваког тркача,

Да би се избегао ризик, ова свиња порађа се царским резом.

Кроз универзитетску клинику из Хановера годишње прође 15.000 пацијената, од папагаја (на слици: прима анестезију) до камила којих је, тренутно, четири.

На листи животиња које најчешће страдају од аутомобила јежеви су на трећем месту, одмах иза пацова и мачака.

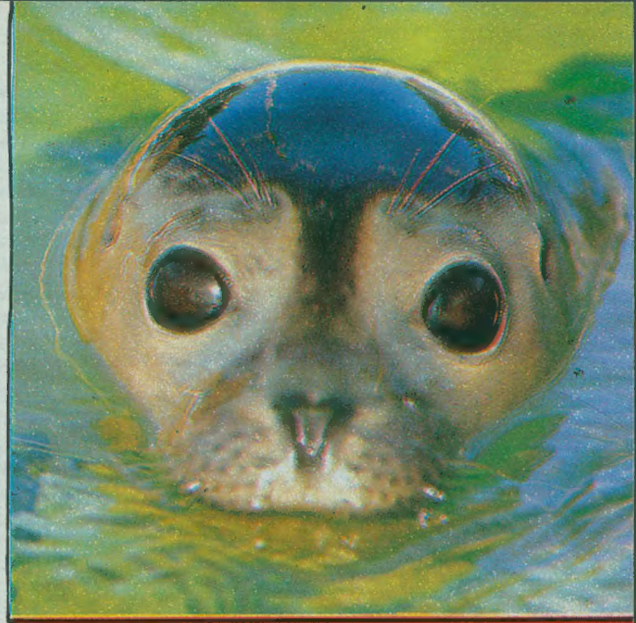

У специјализовану болницу за фокице сиротице шаље се угрожена младунчад из читаве Европе.

Пластична „кофица" око врата служи да куцу спречи да зубима покида шавове на хируршком резу.

сада их стављају у гипс, а затим (за сада још експериментално) шаљу на хидротерапију. Оперишу их и када им, а то се дешава често, гласне жице погоди парализа: оболели органи замењују се пластичним протезама...

Од 1973. године у месташцу Пиетербур у Холандији ради специјализована клиника за фоке. Клиника је на тако добром гласу да у њу из читаве Европе, често специјалним летовима, шаљу младунце сирочиће у нарочито тешком стању.

Кад је баш потребно, у белом свету се оперишу и рибе, а при том им претходно дају и анестезију. Ово се ради у случајевима када пацијент припада изузетно ретској и драгоценој врсти или за потребе научних експеримената. За сада су хируршки захвати углавном ограничени на одстрањивање израслина и других страних тела из организма драгоцених или експерименталних рибица.

Само се по себи разуме да се у бризи о здрављу животиња најдаље отишло с кућама и мацама. Ветеринар Франсоа Пере из Лиона успешно оперише ишчашење кука које се нарочито често јавља код немачких овчара. Баш као и када су у питању људи, и у случају паса горњи део ишчашења бедрене кости замењује се металном протезом.

Ни губитак слуха који тако често погађа остареле псе више не мора да буде хендикеп којем нема лека. У Великој Британији се управо кренуло с експерименталном применом слушних апарата за псе.

Шар-пеј (куце „на фалте") све су популарније с тим што њихова главна драж зна да се претвори у озбиљан недостатак. Дешава се да им се кожа до те мере „нафалта" да им прекрије очи... Има власника који у тим случајевима љубимца сместа воде код пластичног хирурга. На „лифтинг" (затезање) оног вишка коже.

Кад оболе од леукемије или неке друге врсте рака, пси из високог друштва могу да рачунају на хемотерапију, а док се не утврди дијагноза и на снимање скенером. Додуше, скенер за сада нема ни једна клиника за животиње, али, за вртоглаво високе суме, има болница које ће се прихватити да четвороножним пацијентима пруже ове услуге.

Чиста љубав или настраност?

Италијански ветеринар Антонио Ферети већ дуже време примењује на псима „продужавање костију" руског лекара Илизарова. Поступак у длаку исти као и код људи и ужасно скуп. У Јапану се с великим успехом врше операције на отвореном срцу код паса. Још су бројнији случајеви уграђивања пејсмејкера остарелим или куцама с урођеним срчаним манама.

Неукусна претеривања? Како повући границу између истинске бриге за животиње и настраног претеривања? Или је ипак, могућ само један одговор. Нема облика живота који није вредан покушаја да се спаси

М. И.

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Чај је најбољи!

Који се напитак користи највише на свету – чај, воћни сокови или кока-кола?

ИЛИЈА
Охрид

Међу напицима, сасвим сигурно, води чај. Само у Азији милијарду и по људи ужива у њему. Међу европским земљама на првом месту је бивши Совјетски Савез. Само у овој земљи има око двеста милиона чајопија. Што се тиче кока-коле, она је на озбиљном путу да угрози примат воћним соковима у земљама где су они на првом месту.

Краљева столица

Са мамом и татом боравио сам на Дурмитору и то је био наш први сусрет са овом прелепом планином и још лепшим језером на њој. Има један предео, крај тог језера који зову Краљева столица. Желео бих да знам зашто.

БОЈАН КУЧ
Београд

Прави бисер на овој црногорској планини је Црно језеро око кога је недирнута природа и предео Краљева столица, назван по краљу Александру I Карађорђевићу. Мештани су приликом једне краљеве посете овој планини изразили жељу да он крај језера сазида кућу што је краљ, задивљен овом нетакнутом лепотом одбио. „Грех је скрнавити ову природу" – рекао је, а овај предео назвали су Краљева столица.

Поменућемо и једну дурмиторску легенду о Светом Сави, који је, како народ ових крајева верује, боравио овде. У легенди се каже да је светац, један, лупкао штапом по камену из кога је одмах потекла вода. Тај камен прозван је Савин кук и људи из ових крајева и данас на дан Светог Саве, 27. јануара, захватају воду на Савином куку и чувају је, као лек, читаве године верујући да исцељује све ране.

Виндобона постала Беч

Зашто главни град Аустрије само ми називамо Беч, када се он у многим земљама и језицима назива Виена?

СВЈЕТЛАНА
Котор

Још у праисторијско доба, када су Келти основали насеље на месту данашњег Беча, назвали су га Виндобона и Виндомина, одакле и потиче немачки назив Wien, а од овога средњовековно латинско име Виена. Овај назив пренет је у многе друге језике. Словенци Беч зову Дунај, према реци на којој лежи. Мађари су га назвали Becs, што је означавало аварска земљана утврђења. Осим нас, ово име (Беч) преузели су Албанци и Турци.

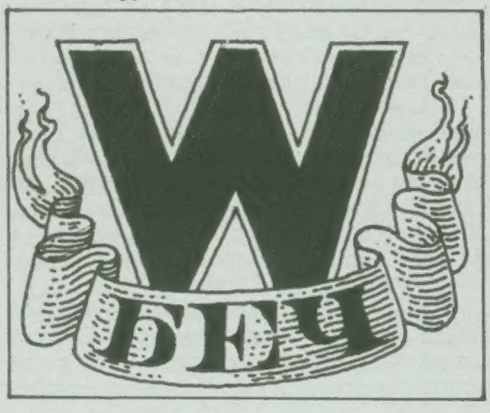

Комарци спасли Панчево

Колико је тачан податак да су комарци из Панчевачког рита успели да „победе" аустроугарску војску.

Р. ПУШКАШ
Јабука

Вероватно мислиш на догађај из 1812. године када су аустријске чете морале да се повуку из околине Панчева и Борче због тога што су војници месецима били под правом опсадом ројева комараца. Морали су да „капитулирају" и да се удаље са ових терена.

Магарећа после коњске снаге

Да ли се магарећа снага и данас користи као мерна јединица и да ли се користила пре коњске?

ЗОРАН Р.
Негославци

У британском часопису „Електрик ривју" 1884. године објављен је предлог да се као јединица за снагу, уз коњску,

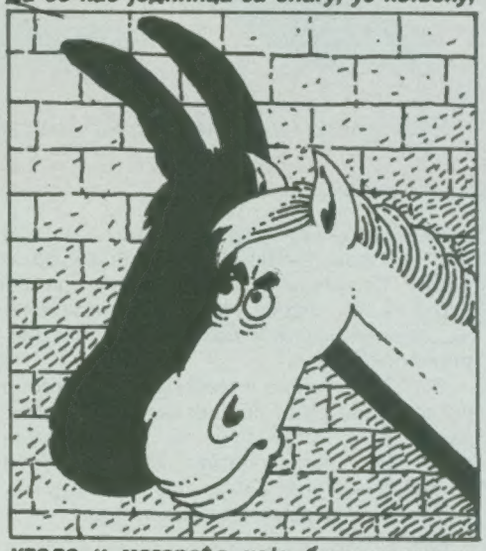

уведе и магарећа која би одговарала трећини коњске. Овај податак о јачини магареће снаге, која никада није призната као мерна јединица, сам говори да је у то време коњска снага већ била у употреби. Иначе, коњска снага која је као јединица мере уведена још 1782. године на предлог шкотског инжењера Џејмса Вата (1735–1819) од 1981. године није више у употреби, па је јединица за снагу ват. Једној коњској снази одговара 735,5 вати.

Дубравка Јанковић, село Љубижоја, 38400 Призрен – 14 година, воли музику, филмове и дописивање, навија за Црвену звезду.

●

Игор Иличић, Арачка 95, 23272 Нови Бечеј – 15 година, воли све што воле млади.

●

Марија Видович, Похорје 46, 62282 Циркулане – 14 година, сакупља постере и жели да се дописује са вршњацима од 12 до 17 година. ●

Вања Радовић, 25. октобра 32, 22324 Бешка – 14 година, воли рап музику, путовања, дописивање и дружење.

●

Венерка (11) и Мери (15) Туџарова, Маршала Тита 129, 92400 Струмица – сакупљају оловке, постере, украсна писма и гумице, салвете и друге ситнице.

Александра Ристић, Војводе Путника 175, 15353 Мајур – жели да се дописује са вршњацима од 12 до 14 година, сакупља стрипове, постере и марке, навија за Црвену звезду.

●

Ана Алексић, М. Тита 64/40, 17500 Врање – 13 година, воли музику, спорт и путовања.

Пигмеј лављег срца

Добићу штене чивава, па бих желео да знам основне податке о овој најмањој раси паса на свету.

НЕНАД УРХ
Нови Сад

Већи од тортиље, мањи од мачке, лукавији од којота и срчанији од многих крупнијих паса – тако Мексиканци описују своју чиваву која је у неку руку постала и симбол Мексика. О пореклу овог пса много се причало, писало, често нетачно, али је сигурно само једно: да потиче од пасмине неке изгубљене јужноамеричке цивилизације. Највероватније је да је то била дивља раса паса које су Индијанци хватали и припитомљавали. Када су Шпанци ступили на тло Јужне Америке, затекли су чиваву полудивљу. У Европу је стигла у 19. веку и врло брзо постала најомиљенија раса, наравно најбогатијих слојева друштва. И данас је то скуп пас. Неки узгајивачи успели су да од ових, иначе сићушних паса, добију још минијатурније примерке који могу да стану у винску чашу што није баш хумано.

Чивава је веома живахан пас кога често држе у стану у жељи да га заштите, али њему је потребно кретање, нарочито када су дани лепи, јер не треба заборавити да му највише одговара медитеранска клима. Висина износи 16 до 22 cm, а тежина 0,90 до 2,60 kg. Боје: светлориђа, боја песка, смеђа, сребрнаста и челичносива. Боја очију: црна, смеђа, плава или црвена. Особине: изузетно храбар, па често, несвестан своје величине, зна да насрне на много веће псе, радознао је, привржен и веома интелигентан.

Пробају, а не пију!

Занима ме на који начин дегустатори одређују квалитет и укус вина. Да ли га пију у већим количинама да би утврдили какво је?

МИКИ
Крушевац

Дегустирање је за све „пробаче" рутински посао и вештина која се стиче дугим бављењем око вина, то јест његовим прављењем. Осетљиво непце, на које се сваки дегустатор ослања, одмах осети да ли је вино „лако" или „тешко", слатко или суво. Значи, дегустатор не пије вино, већ само срче и непцима осећа његов укус. Познати су дегустатори који могу да одреде не само сорту и годину бербе, него и из којег подрума вино потиче.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: Лук Пери, пласт, опрема, трести, вретенари, тот, намирити, сала, овације, ватин, патике,. повици, о, ој, растанак, Деретић, Рти, о, и, у, јарам, чаурица, Јеменац, Ерина, о, а, ио, абонент, чистачи.

ЗА ОШТРО ОКО: „Н" и „С".

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/I, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 738,00 динара, тромесечна 2.214,00 динара, полугодишња 4.428,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, Bernstr– West 64, CH – 5034 SUHR Schweiz. Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471. Fah 41/64/310472, на КОНТО:
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bashnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампарска стварност, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину часописа

WALT DISNEY
МИКИ
А САД МОРАМО ДА ПОЖУРИМО НАЗАД! ВИДЂО САМ ШТО САМ ХТЕО!
А ШТА СИ ХТЕО?
ДА ВИДИМ КАКВО ЈЕ ВРЕМЕ!
АБЦ РАДИО
... А САДА, НАЈНОВИЈИ ИЗВЕШТАЈ О ВРЕМЕНУ! ТРЕНУТНО ЈЕ...
АБЦ РАДИО ИЗВЕШТАЈ О ВРЕМЕНУ
...САМО ДА ЖДРАКНЕМ КРОЗ ПРОЗОР!
ОООООП!
... НАПОЉУ ЈЕ ЛЕПО, ТОПЛО И СУНЧАНО...
© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
... И, ЧИНИ СЕ...
3-24
...ИДЕАЛНО ЗА ИГРАЊЕ ТЕНИСА!
Distributed by King Features Syndicate